TÖB-DER

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

On beş günde bir yayınlanır.

●

Yıl : 4 — Sayı : 95

●

15 Nisan 1975

●

S a h i b i
Ali BOZKURT

●

Yazı işleri müdürü
Binali SEFEROĞLU

●

Teknik yönetmen
Mehmet KOÇ

●

A d r e s
Gazi Mustafa Kemal Bulvarı
Saray Apt : 12/1 Demirtepe - ANKARA

●

Telefon
17 49 27 — 25 14 52

●

Abone koşulları
Yıllık : 30, Altı aylık : 15 Lira
Dış ülkeler iki katıdır

●

Fiatı : 2 Lira

●

Basıldığı yer
Şark Matbaası — ANKARA

HÜKÜMETİ UYARDIK

Sayın Süleyman Demirel
Başbakan

ANKARA

Sayın Başbakan, hükümetinizin ülkemize ve öğretmenlerimize hayırlı olmasını dilemeyi çok isterdik. Aşağıda belirteceğimiz olaylar buna olanak vermiyor.

Size hükümet kurma görevi verildikten bu yana henüz 15 gün geçtiği ve güven oyu alamadığınız halde, öğretmenlerimiz için zaten devam etmekte olan güç günler artarak yeniden başladı. Şöyleki : 29 Mart gecesi İstanbul şubemiz komanda denilen faşist taslakları tarafından tahrip edildi. 31 Mart gecesi Afyon şubemize silâhlarla saldıran 8 faşist komando bir arkadaşımızı «gün bizim günümüzdür» diyerek komalık etti. 2 Nisan akşamı Erzurum şubemiz başkanı, okulun önünde 8 yerinden bıçaklandı, ağzı, burnu muşta ve sopalarla kırıldı. Halen hasta yatmakta. Tüm bu olayları yaratanlar ise ortalarda yok. Olayları yaratanlar, hükümetin kurulmasından önce oluşturulan cepheden cesaret alanlardır.

Sayın Başbakan, biz inanıyoruz ki, siz ve iktidar ortaklarınız isteseniz bu saldırıları önleyebilirsiniz.

TÖB—DER olarak saldırganlar hakkında ne gibi önlemler alacağınızı merakla bekliyoruz. Saygılarımla.

Ali Bozkurt
TÖB—DER GENEL BAŞKANI

ÖNEMLİ DUYURU

TÖB — DER Genel Yönetim Kurulu 15 — 16 Şubat protesto toplantılarını görüşmek, sonuçlarını değerlendirmek ve gündemindeki diğer konuları karara bağlamak üzere 24 Nisan 1975 Perşembe günü Ankara'da toplanacaktır.

Genel Merkez binasında yapılacak bu toplantıya bütün Yönetim Kurulu Üyelerinin katılmalarını önemle hatırlatırız.

BU 17 NİSAN

Fakir BAYKURT

Bilindiği gibi 17 Nisan, Türkiye'de Köy Enstitülerinin kuruluş yıldönümü. 3803 sayılı yasa TBMM'den o gün, 1940'ta çıkmıştı. Bu yıl 35'inci yıldönümünde oluyoruz. Çok partili dönemin ilk seçimi 1946'dan sonra yörüngelerinden saptırılan bu ulusal eğitim kurumları, 1945'te çıkarılan 6234 sayılı yasayla klâsik öğretmen okulları haline getirilerek temelli ortadan kaldırıldılar.

Genellikle, üstünden uzun zaman geçen olaylar, yeni meslekdaşların belleğinde soluktur. Oysa Köy Enstitüleri için bir bilgi tazelemesine gerek yok. Yazı yazan eğitimciler, etkin meslek kuruluşları, ilerici gençler enstitüleri unutmadılar, unuttu ramadılar. Konu hep taze.

Tutucularla devrimciler arasında çok tartışılan, tartışmalarda yan belli eden konulardan biri oldu enstitüler. Bundan da ileri, devrimci eğitimin ülkemizdeki biricik uygulaması...

Yüzyıllardır ulusal gelire katkısı az, bu gelirden aldığı pay daha da az, okur — yazarlık oranı ise son derece düşük olan köylü kitlelerini uyandırmak için atılmış büyük bir adım.

Türkiye haritasının bütün yüzeyine serpilmiş yirmi bir eğitim kurumu.

Köylerden öğrenci alıyor. Köy niteliği taşıyan yerlerde, beşer yıllık eğitimden geçirerek bunları köy öğretmeni, sağlık memuru yada «köye yarayışlı meslek erbabı» olarak gönderiyor. Kısa sürede boğulup yok edilmeseydiler, başka köy görevlileri de yetiştireceklerdi.

Ben 1948'lerden beri her yıl Köy Enstitüleri için yazılar yazdım, yetiştiğim bu eğitim kurumlarını öğdüm. Davranışımın duygusal yanları olduğunu yadsıyamam. Köy öğretmeni olarak yetiştiğim zaman (1948), gönlümde yatan tek aslan, üç yıllık Yüksek Köy Enstitüsü'nü de bitirmekti. Fakat benim gibi köy çocuklarının tek yüksek öğrenim kapısı olan bu yüksek bölümü de daha 1947'de kapattılar.

Beş yıllık öğrenciliğimde, Türkiye'de köy sorununa ve enstitülere verilen önem üstüne çok konuşma dinledim. Kuşkusuz bunların da etkisinde kaldım. Fakat giderek kurtuldum bu etkilerden. Bu sefer, cümle temel sorunlarımız içinde köy sorununu ve enstitüleri daha çok tutmağa başladım. Gücümün yettiği ölçüde bunları da yazıp çizdim.

Türkiye'de köy âdeta bir kasıt sonucu geri bırakılmış, orada kümelenen sorunların çözümü bile bile savsaklanmıştır. Başka bir anlatımla, ülkemizin bugünkü geriliği köylerimizin bu derece geri bırakılmışlığı sonucudur. Bütün iç ve dış nedenleriyle...

Bu geriliği giderici önlemler, mutlaka devlet eliyle alınmalı, önlemler tarih içinde bir «uzun atlama» sayılabilecek köktenci nitelikler taşımalıdır. Ve elbet sadece köy, sadece eğitim yönünden bir yaklaşımla yetinmeyip ülkenin genel ve temel sorunları karşısında «bütüncü» bir eşgüdüm ve tutum sağlanmalıdır.

Köy Enstitülerinde bu nitelik vardı — yoktu tartışması yersiz. Enstitüler, eti budu belli, kısa bir girişim olarak bırakıldı. Ama anlamı kendisinden çok büyük olan kısa bir girişim.

Uygun bir eğitimle, uygun örgütlendirme ve kalkındırma yöntemleriyle çalışabilirse köylerimiz, bütün yurdun yüzünü ağartacak yetenekler ve gizli güçler yatağı halindedir. Batı Asyanın bu güzel ülkesi, köy çocuklarının da gücüyle yeni anlamlı bir kalkınma çabasına atılırsa, dünyaya olağanüstü başarılar gösterebilir. Çağdaş devrimci bir anlayışla eğitilecek köy çocuklarının birer eğitim görevlisi olarak yeniden köye dönmeleri, köylülerin uyandırılması, örgütlenmesi ve köyde yaşamın ye-

nileştirilmesi, kısa sürede, ciddi olarak başarılabilir.

Köy Enstitülerindeki, insana kendi bütünlüğü içinde hamle yaptıran eğitimin sırrı, onun bir «iş eğitimi» olmasında saklıdır. Enstitücüler, kuru, «kitap okulculuğu»nu reddederler, «okul» sözcüğünü kullanmaktan dikkatle kaçınırlar. Geliştirdikleri kurumlar için «enstitü» derler.

Enstitülerde öğrenci, sabahtan gece yarısına kadar, hattâ hafta aralarında, yaz tatillerinin bir bölümünde, toplu bir eğitsel etkinlik içinde yaşar. Yarım gün, Türkçe, tarih, coğrafya, yurttaşlık, fizik, kimya, biyoloji, aritmetik, geometri gibi kültür dersleri; yarım gün bağ bahçe, ahır kümes, ağıl, ambar, değirmen işleri; yada demircilik, marangozluk atölyelerinde; alanların, yolların, içinde yaşanılacak yapıların, hamamların, fırınların, salonların yapımında çalışır.

Klâsik ders kitaplarında ve okul programlarında yazılı birtakım fizik, geometri, aritmetik, kimya konularını, dersliğin dışında, iş içinde, yaparak, söz konusu bilgiyi kullanarak öğrenir, daha doğrusu kavrar.

Toplu inceleme gezileri, yakın çevreyi ve yurt coğrafyasını tanıma olanağı verir.

Yer sarsıntısı, sel, yangın gibi nedenlerle zarar görmüş köylerin yardımına koşan enstitü, kuruluş işlerini tamamlayamamış enstitülerin ve köy okullarının yardımında yardımcı olur.

Enstitüler, sadece okutup, sınavdan geçirip salan klâsik okullara hiç benzemez. Yetiştirdiklerinin köylerdeki sorunlarını izler. Onların ise yerleşmeleri, işe alışmaları sırasında karşılaşılan zorlukların yenilmesinde yardımcı olurlar.

Toplu eğitsel etkinlikler bu kadarla kalmaz, hafta sonlarında, yapılan işlerin öğrenci, öğretmen, usta öğretici ve yöneticilerin katıldığı genel toplantılarda değerlendirilmesi yapılır. Bu işlerde öğrenciler, bütün öteki görevlilerin yanı sıra sorumluluk almış, çalışmış yada yönetmişlerdir. «Öğrencilerin yönetime katılması» konusu, uzun boylu tartışılmadan ve savsaklanmadan ele alınmış, uygulanmıştır.

Çok anlamlı başka bir özellik : Öğrenci, öğretmen, usta öğretici ve yönetici, aynı giysileri giyip, aynı yemekleri bir arada yediklerinden, öteki okullarımızın verimlerini düşüren disiplin olaylarının hemen hemen hiçbiri enstitülerde görülmemiştir.

Daha sayılabilir. Böylesine «kendimize uygun» eğitim kurumlarıydı Köy Enstitüleri. Egemen çevrelerce çok çaba harcandığı halde unutturulamadılar.

Ama yıllar geçiyor. Köyler genel anlamda yerinde sayıyor. köydeki yaşam yenileşmiyor. Kapitalist mantıkla bazı gelişmeler var, ama bunlar 27 Mayıs'ın Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in de belirttiği gibi, «müstemleke ülkelerinde de görülen gelişmeler»dir.

Bazan Köy Enstitüsü düşüncesini benimsemiş, «müttefik» görünüşlü iktidarlar da geliyor. Muhalifken «Elime yetki geçse ilk işim Köy Enstitülerini yeniden açmak olur» diyen profesyonel politikacılar başbakan oluyor. Orya kadar! Sonra ağızlarına almıyorlar enstitüleri.

Biz bu tür politikacı aldatmalarına hiç kanmadık. Olacakmış — yeniden açılacakmış gibi avutmaların aktarıcısı da olmadık.

Köylünün ve emekçi kitlelerin ciddi ağırlığı duyulmayan, emperyalist etkilerden temelliarındırılmış yönetimlerde Köy Enstitüleri yeniden açılamaz. Bunun nesnel, hesaplı nedenleri vardır. Kimse bindiği dalı kesmez. Köy Enstitüleri yeniden açılır ve yoluyla yöntemiyle işlemeğe başlarsa, köylüler birden uyanır, bugüne kadar sürüp gelen sömürü tez zamanda yıkılır. Bu gerçek, 1940 Meclisinde 1303 sayılı yasa tartışılırken de görülmüş, söylenmiştir.

Bugün yapılacak doğru iş, köy enstitüleri düşüncesini ve 1940 — 46 arası kısa uygulamasının önemini köylülere, emekçi kitlelere anlatmaktır. Bunun gerektirdiği bilimsel inceleme ve araştırmaları yapmak, yaptırmaktır.

Bu arada, kıymığı boşa gitmeyecek, yaşam'a olumlu etkisi olacak bir eğitimin değerini açıklamayı sürdürmek de gereklidir. Bugünkü yararsız eğitim yüzünden zi-

TOPLUM ve KADIN

Tülay PEKER

1975 yılı dünya kadın yılı olarak ilân edildi. Biz, Türk **kadınları** olarak yerimizi saptamada, davamızın bilincine varmada gecikmiş de olsak, insanın kadın erkek demeden gerçek insanlığına kavuşacağı düzen için hep birlikte var gücümüzle mücadele edeceğiz.

Kadının durumu, içinde yaşadığı toplumun koşulları ile belirlenir. Geri kalmış bir ülkenin kadınları. doğal olarak özgürlüklerini kazanma ve toplumda gerçek yerini almada da geri kalmışlardır. Daha doğrusu geri bıraktırılmışlardır. Tarihsel gelişim içinde, köleliğe ve sömürülmeğe kasıtlı olarak alıştırılmışlardır. Kendisine eğitim olanağı sağlanmayan kadın, hem ekonomik hem siyasal yönden bağımlı kılınmış böylece evde ve toplumda çalıştırılarak sırtından kâr sağlanmıştır.

İslâmiyet, egemen zümrenin çıkarları doğrultusunda yozlaştırıldığı için, ilk bakışta kadına değer verilmiş gibi görünse de gerçekte öyle olmamıştır. Dinsel baskılar kadını «kaderci» yapmış, kölelik daha çok benimsetilmiştir. Dinsel bağnazlık, kadının düşünsel yönden de geri kalmasına neden olmuştur.

Cumhuriyet devrinde kadınlara tanınan yasal haklar ise çok az kadın tarafından kullanılabilmektedir. Eğitim olanaklarına sahip olabilmiş kent soylu azınlığın dışında, büyük çoğunluk bu haklardan yararlanma bilincinden yoksundur.

Gerçek Türk kadını, insan olarak görevini her zaman yapmış, tarlada, evde, fabrikada çalışmış hatta savaş zamanı erkeğinin yanında cesurca yeralmış, ne ki gerekli saygınlığı görememiştir.

Çeşitli dönemlerde kadınlara sağlanan haklar ekonomik çıkarlar nedeni her zaman amacından saptırılmış, çıkarcı çevrelerin doğrultusuna yöneltilmiştir. Kadının çalışması, ekonomik özgürlük sağlayacağı yerde daha çok sömürülmesine yaramıştır. Tarımsal üretimin büyük bir kısmını oluşturan köylü kadınlarımız, evinin işini yapar, çocukları sırtına vurup tarlaya gider. soğan ekmekle akşamı eder, gecesi de kocasının gönlünü eğler. Tüm bunları doğal görevi sayar, çünkü karnını doyuranın kocası olduğu bu kapıdan ekmek yediği belletilmiştir ona. Yaşlanıp işe yaramaz hale gelince kumayı kabullenmek zorunda kalacağı bu işin cabası... Köylü kadının tarladaki emeği önce erkeği giderek büyük sermaye tarafından sömürülmüş olur.

İşçi kadınlarımız da üretime katıldıkları ıve ücret aldıkları halde gerçek değerlerini kazanamamışlardır. Gerek az ücret almalar gerekse ürettikleri oranla, bunlardan yararlanma da bir denge bulunmayışı, onları normal yaşam çizgisinin altına düşürmüş, artık-değer yaratan bu kesimden de çıkarcı çevreler alabildiğine yararlanırlar, onlarda çileli yaşamlarını sürdürmeye çalışırlar.

Küçük ve büyük kentlerdeki genellikle küçük memur kadınlar bürokrasi çarkında ezile dururken, burjuva kadınları da kapitalizmin tüketim çarkında metalaşırlar. Özgürlükleri kapitalizmin buyruğunda ve gerektirdiği biçimdedir. Görülüyor ki hangi sınıftan olursa olsun kadının durumu pek aydınlık değil. Artık uyanmak ve uyandırmak zamanı gelmiştir. Kadın olarak ve hatta insan olarak varlığımız doğrulamak zamanı gelmiştir.

Bundan böyle kadın evinin dışında, her türlü bilim, sanat. politika, ekonomi gibi alanlardaki gelişmelerden habersiz bıraktırılmayacak ve fakat kesenkes ağırlığını koyacaktır. Ne erkeğin ne de toplumun tutsağı olacaktır.

Kadın, kadınlığının bilincinde olarak kendisine daha özgür ve yaratıcı bir yaşam sağlayacak düzeni gerçekleştirmek çabasında olmak zorundadır artık ve olacaktır.

---

yan olan insan gücünü ve milyarları belirtmenin de büyük uyarıcı etkileri vardır.

Bu açıklamaları bilgiçliğe kaçmadan, halkı küçümsemeden, sevgiyle saygıyla yapmalı. Köylüler ve emekçi kitleler bu gerçekleri bilerek uyanmalı ki, güçlü elleriyle atacakları oylar sandıklardan çıktığı zaman ülkede yaşamın yenileşmesi ve ciddi kalkınmanın yolları açılabilsin.

Bir de düşünmek ve bilmek gerekir ki, 1940'ların koşulları mıdır bu günkü koşullar? 1940'ların köylüsü müdür şimdiki köylüler? Sanırım koşullarda önemli gelişmeler var. Enstitüleri yeniden açalım derken 1940'ların programlarını, yönetmeliklerini kullanmak doğru olur mu? Düşüncenin de, uygulamanın da geliştirilmesi ve kısa bir dönem için uygulanabilen yöntemlerin öteki ulusal eğitim kurumlarına genellenmesi gerekir.

CEPHEYE SELAM KIYIMA DEVAM

KOMANDOLAR TOKAT ÖĞRETMEN OKULUNU İŞGAL ETTİ

Tokat Öğretmen okulundaki komandolar, 2.4.1975 günü öğle yemeği sırasında devrimci ve Atatürkçü olarak bilinen öğrencilere saldırmış ve dövüşmüşlerdir. Bununlada yetinmeyen komandalar akşam üzeri okulun kapılarını tutmuş ve öğrencilerin okula girmelerini engellemişlerdir.

Saldırıya uğrayan öğrenciler durumu ilgililere bildirmişlerdir. Ancak emniyetten gelen yetkililer saldırganların yerine saldırıya uğrayan suçsuz öğrencileri yakalamış ve karakola götürmüşlerdir. İfadesi alınmak bahanesi ile karakola götürülen öğrencilerden Hüseyin Aydındil saatlerce nezarette tutulmuştur. Durum İçişleri Bakanlığınada telle bildirilmiştir.

KOMANDOLAR LİSEYİ BASARAK NÖBETÇİ ÖĞRETMENİNİ DÖVDÜLER

Horasan'da komandolar 3.4.1975 günü saat 10.00 sıralarında lise binasını basmış, bu sırada görevinin başında bulunan nöbetçi öğretmen İbrahim Sarıyı sopa ve taşlarla dövmüşlerdir.

Olay yerinden hızla uzaklaşan saldırganları öğretmen tanımış ve olay adliyeye intikal etmiştir. İlk sorguları yapılan komandolardan Halit Yalçın tutuklanmıştır.

Ancak mal ve can güvenlikleri kalmayan öğretmenler toptan bakanlığa başvurarak yerlerinin değiştirilmesini, bu olmazsa istifa edeceklerini bildirmişlerdir. Çünkü komandoların perde arkasındaki teşvikçileri tutuklanmayı bahane ederek, öğretmenlere karşı kışkırtmalarını artırmışlardır.

AFYON SELAMI

«31.3.1975 günü saat 23.30 sıralarında TÖB — DER Afyon Şubesi sekiz kişi tarafından basılmıştır.. Saldırganlar Afyan Ülkü Ocakları Derneği ve Ülkü ocakları paralelinde kurulmuş olan Afyon Eğitim Enstitüsü Derneği üyelerindendir. Saldırganlardan Eğitim Enstitüsü Derneği üyesi Mükerrem ve Ethem isimli şahıslar tanınmıştır. Diğer altı kişinin isimlerini kısa zamanda öğreneceğiz. Çünkü şahsen tanıyoruz. Saldırganlar derneğimize silâhlarıyla girmişler ve «artık gün bizim günümüzdür, bundan sonra TÖB-DER'li Öğretmenleri; Afyon'da yaşatmıyacağız. Komünistlere ölüm» diye bağırmışlardır. Üyelerimizden öğretmen Halil Akdeniz'e sopa ile vurarak yere düşürmüşlerdir. Halil Akdeniz'eiki el ateş etmişler, ancak kurşunlar isabet etmemiştir. Halil Akdeniz raporludur. Saldırganlar daha sonra ateş ederek derneğimizden uzaklaşmışlardır. Olayı Afyon Valisine bildirerek şikâyetçi olduğumuzu bildirdik. Ayrıca Cumhurbaşkanı ve İçişleri Bakanlığına olayı anlatan tel çektik. Afyon Emniyet Müdür Vekili ile görüştük. Emniyet Müdür Vekili TÖB—DER'de 3 kovan ve bir çekirdek buldu. Bir kurşun tavanda saplanmış haldedir.

Olaylar devam ederse ki etmektedir, TÖB — DER'li öğretmenler olarak Afyonu terk edeceğiz. Çünkü can ve mal güvenliğimiz kalmamıştır. Saldırganlar belli yerlerden güc almaktadırlar. Hiçbirisi yakalanmamakta ve şımarıklıklarına devam etmektedirler.»

TÖB—DER AFYON ŞUBESİ

ERZURUM HABERİ

TÖB — DER Erzurum Şubesi Başkanı devrimci arkadaşımız Yılmaz Mızrak Faşistlerin saldırısına uğradı. Eğitim Enstitüsündeki dersinden çıkıp evine gitmek üzere durakta otobüs beklerken saldırıya uğrayan Mızrak sekiz yerinden bıçaklandı ve döğüldü. Ölümden tesadüfen kurtulan Yılmaz Mızrak öğretmenler ve halk tarafından çok sevilen bir arkadaşımızdır. Demokratik kuruluşlar ve halk olayı protesto etmiştir. Bizim için en önemli sonuç halkın desteği ve gerici saldırıya karşı gösterdiği tepkidir. Ne Mızrak ne de diğer arkadaşlarımız halkla bütünleşmeyi sürdürdükleri ölçüde saldırılardan yılmayacaklardır.

CELAL IŞIK BERAAT ETTİ

27 — 28 Aralık 1974 günü Malatya'da yapılan Halk Ozanları gecesinde okuduğu bir şiir dolayısıyla ve Komünizm Propogandası yaptığı iddiasıyla tutuklu olarak Malatya Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanan üyemiz Celal Işık 20.3.1975 günkü duruşmada beraat etmiştir.

Bilindiği gibi söz konusu şiir gerek parlâmentoda ve gerekse sağ basında bir hayli istismar konusu yapılmıştı.

Halkımızın Kardeşliği Üstüne

19.3.1975 günü Genç Lisesinde Sosyal Bilgiler Öğretmeni Zeynel ..... sınıfa girdiği zaman öğrencilere bu sınıfta kaç tane kürt var sorusunu yöneltiyor. Ve sınıfta bulunan 5 öğrenci parmak kaldırıyor. Bunun üzerine«**Ben Türk öğretmeniyim, kürtlerin olduğu bir sınıfta ders veremem**» diyerek çıkıp gidiyor. Okul Müdürüne olayı aktarıyor. Okul müdürü durumun yazılı olarak bildirilmesini istiyor. Öğretmenin başvurması üzerine Okul Müdürü Kâzım Savaş konuyu disiplin kurululuna aksettiriyor. Disiplin kurulu durumu görüştükten ve öğrencilerin ifadesini aldıktan sonra cezaya gerek duymuyor. Bunun üzerine sosyal bilgiler öğretmeni konuyu savcılığa da intikal ettiriyor. 20.3.1975 günü savcılık okul müdürü Kâzım Savaş, Muavini Salih Kahramanel ve 5 öğrencinin ifadesini aldıktan sonra 2 arkadaşımızla birlikte 1 öğrenciyi tutuklayarak Diyarbakır Güvenlik Mahkemesine sevk ediyor. Daha sonra da Hilmi Elçi (Öğretmen) ve Zeki Karataş (Ziraatçi) olayla ilgili bulunarak göz altına alınıyor. Ve arkadaşlarımızın tümü kürtçülük propagandasından suçlanıyor.

24.3.1975 pazartesi günü bölge avukatlarımız Tsman Aydın Diyarbakır'a giderek arkadaşlarımızın durumlarını yerinde inceledi. Arkadaşlarımızın vekâletnamelerini TÖB — DER adına Diyarbakır Avukatlarından Yücel Önen, Mesut Eser, İlhan Biçici, ayrıca ücretsiz olarak Celâl Ergin, Yahya Mahmutoğlu, Fethi Gümüş, Osman Aydın aldılar. **Selami Kıymaç**

Cesarete Bak

İSTANBUL ŞUBEMİZİN CAMLARI KIRILDI

TÖB — DER İstanbul Şubesinin camları «kimliği belli olmayan kişilerce» kırıldı. Saldırganların her ne kadar «kim oldukları» belli değilse de kimden yana oldukları bellidir. Saldırganlar; aydınlığın, doğrunun güzelin ve geleceğin karşısında saf tutan; gerici, yıkıcı, halk düşmanı aldatılmış, kandırılmış ve satılmış faşist bozuntularıdır.

★

TÖB — DER GENEL BAŞKANLIĞINA
ANKARA

11.3.1975 günlerinde 15 Şubat Kapalı Salon toplantılarındaki konuşmalarından dolayı Kars Merkez Şube Başkanımızla şube sekreterinin Sarıkamış Askerî Savcılığınca ifadeleri alındı. Bilgilerinize arz olunur.

Yönetim Kurulu Üyesi ve Bölge Tem.
Nurettin Koçer

TÖB—DER GENEL BAŞKANLIĞINA
ANKARA

15 Şubat kapalı salon toplantısı ve 8 Şubat Sarıkamış toplantıları için Sarıkamış Askeri Savcılığı soruşturma açtı. Soruşturma sonucunda şube başkanı Behram Şamiloğlu ve Nalân Güngören'le birlikte beş arkadaşımız ifade verdiler. Ağır baskılara maruz kaldılar.

Oysa ne benim yaptığım «Emperyalizm ve Faşizm» adlı konuşmada ne de sekreter arkadaşmız Nalân Güngören'in yaptığı «Pahalılık» konuşmasında hiç bir suç yoktu.

Bu baskı ve terör belirli çevrelerin isteği üzerine tezgâhlanmıştır. Ancak ilerici kamuoyuna duyururuz ki bütün bunlardan yılmayacağız. **Behram Şamiloğlu**

★

TÖB—DER Genel Başkanlığına
ANKARA

Erzurum Şubesi Başkanının canice bir saldırıya uğramış olmasını nefretle kınıyoruz. Tüm üyelerimize geçmiş olsun der, bu gözü dönmüşlerin bizleri yıldırmıyacağını duyururuz.

TÖB — DER Nevşehir Şubesi

KEBAN DEDİKLERİ

22 Ocak gecesi Keban TÖB — DER Şubesi saldırıya uğradı. Durum kaymakamlık ve emniyete bildirildi. 8 Şubat günü Elazığ'da bazı devrimci kuruluşlar bir miting tertiplemişlerdi. Bu miting aslında 70 öğretmenin bulunduğu Keban'da 14 öğretmenin üyesi olduğu TÖB — DER'e saldırı için fırsat oldu. 6 Şubat günü akşamı Keban Ülkü Ocaklarının önü yüzlerce araçla doluydu. Köylere adamlar gönderilmiş, bazı din adamları ve bilhassa Keban Müftüsü çeşitli kanallardan adam toplamış ve MC parti başkanları bu geceye çağrılmışlardı. Bu toplantıda Keban Emniyetinde görevli Turgay ve Muhittin adlı iki polis de hazır bulunuyorlardı. MC parti başkanları müftü birer konuşma yaptı. Tema şöyleydi : **8 Şubat günü Elazığa alevi, komünistler ve dinsizler (sünni Devrimci) yürüyüş yapacaklar, camileri bombalayacaklar ve kilise yapacaklar. Dinini seven bu toplantıya ve Elazığ'a yürüyüşü basmaya gelsin. Yoksa aleviler ve komünistler müslümanların mallarını yağma edecekler»** denildi. Tüm bunlara sebep olarak Örgütlü — Örgütsüz öğretmenler ve bilhassa TÖB — DER gösterildi. Bu toplantıda Keban ortaokulunda görevli Abdullah Sirka, Yahya Bulut ve ilkokul öğretmeni Çetin Kaya'da bulunuyordu. Bu toplantıda bulunan Keban Emniyetinde görevli **Turgay ve Muhittin adlı polisler «vurun komünist, dinsiz, kızılbaşları öldürün. Korkmayın» diye halkı iyice tahrik ettiler.** Toplantıya gelenlerden çoğu TÜRKÇE bilmediğinden konuşmalar bir kez'de KÜRTÇE olarak tekrarlanıyordu. 8 Şubat gecesi Keban TÖB — DER Şube levhası söküldü. Keban TÖB — DER şube başkanı Emniyete başvurdu. Emniyet amiri : «Hoca bir şey olmaz ben şimdi gider Ülkü Ocaklarına söylerim bu ayıptır derim. Hem sen üzülme ben sizlere yeni bir levha yaptırırım» diye cevapladı. Şube Başkanı Emniyet ve mülki âmire ; TÖB — DER binasının ve öğretmenlerin can ve mal güvenliklerinin sağlanmasını tekrarladı. Aynı gün Kebandan yüzlerce kişi sopalı, silâhlı olarak elini kolunu sallıyarak Elazığ'a gittiler. Elazığdaki olaylar kamu oyunca biliniyor. 8 — 15 Şubat arasında MC partileri ve Ülkü Ocakları 15 Şubatta Keban da komünist öğretmen ve kızılbaşların yürüyüş yapacaklarını yaydı. 11, 12, 13 Şubat günleri Keban kaymakamlığı tahrirat katibi Abdullah Aydın'a (kasabanın yerlisi olduğu için) bir çok vatandaş «Kebanda yürüyüş olup olmıyacağını» soruyor. «yok» denilmesine rağmen; **D. S. İ. sitesinden, Arapkirden Kızılbaşların geleceğini ve Keban'da öğretmen Komünistlerin bunlarla birleşerek camileri yıkarak müslüman mallarını yağmalayacakları»** yayıldı. 15 Şubat günü Keban'da dolaşmak olanağı yoktu. Zincirli sopalı, makinalı tüfekli G—3 lü, mavzerli insanlar her yerde dolaşıyordu. Saat 11.30 — 12.00 arasında N. Sahir Güner adlı TÖB — DER sekreteri öğretmen Kebanda kahveci Salimin kahvesinde Hüseyin Turgut adlı şahıs tarafından döğüldü.

TANIKLAR .

1 — Hüseyin Erdemli Şoför,
2 — Hüseyin Yılmaz E.İ.E. İşçi.
3 — Rifat Göçülü.

Adli ve idari işlemler askıya alındı. Saat 14 sularında Emniyet amiri ve polislerle birlikte Keban dolmuş durağında toplanan kalabalık **«kahrolsun kızılbaşlar — komünistler, dinsizler, başbuğ geliyor»** naralarıyle yürüyüşe geçiyordu. Mehmet Ergan adındaki vatandaşın evinin yöresinde kalabalıkla yürüyen polis Turgay'ın işareti üzerine ev taşa tutularak camları kırdılar. Gene İsmail Asil ve Ziya Güler adlı şahıs evleri polislerin himayesinde taşlanarak camları kırıldı. Bu şahısların şikâyetleri «hasıraltı» edildi. Muzaffer bir ordu gibi polislerin himayesinde yürüyen kalabalık öğretmen Nesrin Ercan'ın evini ve bitişik TÖB — DER binasını Emniyet Amirinin gözleri önünde tahrip etti. Bu sırada oradan geçen Keban Etibank şantiyesinde işçi Sait Bilgin Tüm yetkililerin gözü önünde Linç edilircesine döğüldü. Sonra öldü sanılarak Keban su kanalına atıldı. Kendisini sonunda kaldırarak yardım etmek isteyen Em. Amirine. «Ben şikâyetçi değilim. Bu olayları siz tertiplediniz çünkü» dedi.

TANIKLAR :

1 — Gülsen Ozan
2 — Mehmet Celayir
3 — Emniyet Yetkilileri
4 — Öğretmen Nesrin Ercan'ın annesi.

TÖB — DER KEBAN ŞUBESİ

YILDIRAMAZLAR

TÖB — DER GENEL BAŞKANLIĞINA
ANKARA

Son günlerde artan Faşizm provaları Yüksekova da da uygulanmak istendi. İlçede TÖB — DER Şubesinin açılacağını duyan bir derebeği aşiret ağası aşiretini ve kendinden yana aşiretleri klasik demegoji ve yalanlarla (komünistler camileri yakacak. müftüyü imamları tutuklayacak, asacak topraklarımızı «taksim» edecekler v.b. v.b.) kandırıp kışkırttı.

Yüksekovada TÖB — DER Şubesi, kurucu arkadaşlara Genel Merkezden yetki belgesi gelmiş olduğu halde yer bulunamadığı için açılamadı. Kaymakamlığa başvurulamadı. Durum böyleyken 28 Şubat 1975 günü belediye hopörlöründen «yapılacak toplantı ve yürüyüş için güzergah» duyurusu «kaymakamlığın emri» olarak yapılmış, ertesi günü ilçenin bütün yollarında, çarşıda, özellikle TÖB—DER kurucusu öğretmenlerin bulunduğu Yatılı Bölge Okulu çevresinde kalabalık jandarma ve polis devriyeleri bulundurularak, halkın öğretmenlere saldıracağı izlenimi yaratılmak istenmiş ve yaratılmıştır

Gerçekte TÖB — DER Şubesi açılamamış olduğundan KAYMAKAMLIĞA TOPLANTI, YÜRÜYÜŞ GİBİ EYLEMLER İÇİN HİÇ BIR BAŞVURMA OLMAMIŞTIR. Günlerce süren kışkırtmalar, Belediye hopörlöründen «toplantı ve yürüyüşler için güzergâh» duyurusu, olağanüstü kalabalık jandarma, polis devriyeleri... Bütün bunlar Kurtuluş savaşımıza katılmak üzere yurdumuza gelen yurtseverlere yapılan davranışları ve cinayeti anımsattı bize. Fakat TÖB — DER Şubesi Yüksekovada açılacaktır.

Biz halkımızın demokrasi bağımsızlık, hürriyet ve ekmek mücadelesinin omuzdaşları öğretmenler, böylesi aşağılık düzen ve tuzakları lâneţler, halk düşmanlarına karşı her zaman halkımızla birlikte olacağımızı duyuruyuz. Korkmuyoruz. Korkmayacağız.

Kahrolsun yabancı ve yerli parababaları, faşistler, derebeğleri.

Yaşasın bağımsızlık, tam demokrasi, hürriyet ve ekmek mücadelemiz!

Öğretmen Arkadaşlar adına Ali Mavi Güldalı Köyü Öğretmeni — Yüksekova.

Resimli
TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI TARİHİ
Hazırlayanlar :
Süleyman Üstün — Yücel Yaman
Resimleyen : Tan Oral
Fiatı : 3 Lira. Pul karşılığı gönderilir. Toplu isteklerde % 25 indirim yapılır.
Adres : Nuruosmaniye Cad. Garant İş Hanı Kat : 2 No : 36/203 Cağaloğlu — İstanbul

TÖB — DER GENEL BAŞKANLIĞINA
ANKARA

14.3.1975 günü gece saat 23.10 da kimliği bilinmeyen kişiler okulun dört tarafını sararak lojmanları kurşun yağmuruna tutmuşlardır.

Bu olay da daha önce de devam etmekte olan yurdun dört bir köşesinde yapılan gerici hareketlerden bir tanesidir. Faşizmin pof pofçularının tertiplediği ve maşa durumunda olan köpeklerine uygulattığı bir oyundur. Faşizmin ve faşistlerin amaçları devrimci okul öğretmenlerini tedirgin etmek, onları yıpratmaktır. Halk yararına yaptıkları girişimlerinden alıkoymaktır.

Daha önce TÖB — DER in yönetim kurulu üyelerinden ikisinin evinin aranmasından güç alan faşistler bu olayı yapmışlardır. İki sene öncede faşistler TÖB— DER yönetim kurulu üyelerinin evlerini kurşunlamışlardır. Bu gün Yavuzelinin idari makanizmasında bir değişiklik olmadığı için bu tür olaylar devam etmektedir.

Olayda mavzer ve çeşitli tabancalar kullanılmıştır. Ve üyelerimizden bir bayan arkadaş mutlak bir ölümden kurtulmuştur. Kurşunlama süresi 5 — 10 dakika sürmüştür. Okul müdürünün, bayan olan okul muavinin evlerine birçok kurşun saplanmıştır. Okul lojmanının duvarlarına kurşun değmemiş yer yok gibidir.

Ayrıca okul öğrencilerininn kaldıkları yatakhanelerin batı kısmında da kurşun izleri bulunmaktadır. Bizleri bir kenara bıraktık okul öğrencilerinden ölen veya yaralanan olmuş olsaydı acaba bunlardan kim mesul olacaktı.

Faşizm yurdun dört köşesinde çoluk çocuk, kadın kız, genç ihtiyar demeksizin kan aramakta ve akıtmaktadır. Bu gibi olaylar devrimciler ve hele devrimci öğretmenlerini ürkütmüyecektir, korkutmayacaktır. Ölsekte bilmekteyiz, faşizm ölenlerimizin kanlarında boğulacaktır. Kahrolsun faşizm ve onların besleme köpekleri faşistler.

Yavuzeli TÖB — DER Şubesi

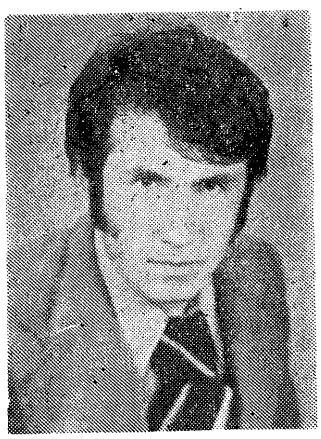

Ölümsüz : Adnan Baykal

Muhtara Bak, Muhtara...

Antalya ilinin Gündoğmuş ilçesinin bir Senir Köyü var. Eski Maliye Bakanı CHP Genel Sekreter yardımcısı Deniz Baykal'ın taşlandığı, bir öğretmenin başının sopa ile yaralanıp, fotograf makinasını gasp edildiği yerdir, bu köy...

Milliyetçi Cephe tohumlarının yeşerdiği beldelerden birisidir Senir Köyü. Burada şubemiz üyesi beş öğretmenimiz var. Yurt sathındaki tüm öğretmenler gibi bu öğretmenlerimiz de huzursuz ve baskı altında yaşam ve görevlerini sürdürüyorlar. Yaşam öykülerinden bazı örnekleri ve bölümleri aşağıda şöyle dile getiriyorlar.

15 Şubat 1975 günü Genel Merkezimizin kararı ile, tüm illerimizde yapılacak protesto toplantısına Antalya ilinde katılmak isteyen Senir Köyündeki üye öğretmenlerimiz çeşitli tehditlere aldırmayıp tüm okul öğretmenleriyle katılıyorlar. Toplantı sonunda üye olmayan diğer öğretmende derneğimize üye oldu. Toplantı sonunda köy halkı (Milliyetçi Cephe) cepheciler grubu «okula öğrenci göndermeme, öğretmenleri başka yerlere sürgün ettirme oturdukları evden çıkartılma ve hatta dövülme» baskı ve tehditleriyle karşılaşıyorlar. Daha sonra bu tehditler faaliyete geçiyor.

1 — Köyden, muhtar ve ihtiyar kurulu dahil on altı kişi öğretmenlerin arkasından il merkezine iniyor ve orada komando denilen zorbalarla birleşip saldırılar düzenleyip, planlıyorlar. Fakat muvaffak olamıyorlar.

2 — Köye il merkezinden telefon edip, okula öğrenci gönderilmemesi isteğinde bulunuyorlar. 17.2.1975 günü, yollara ve sokaklara zorbalar durup, okula gelmekte olan öğrencileri, tekme,, tokat ve sille ile geri çeviriyorlar. Ancak kaçabilen, zoru, dayağı dinlemeyen öğrenciler okula gelebiliyorlar. Durum ilgililere bildirildi. (C. Savcılığına ve kaymakamlığa intikal ettirildi.) Öğrenciler ertesi gün normal devam diyorlar.

3 — Köyün ağalarından Emin Özkan: Aile dostluğundan ötürü önceden himayesine aldığı öğretmen Maypeyker Kılıç'ın «TÖB—DER toplantısına gitmiyeceksin» diye yaptığı baskıya tutmadı diye, 17.2.1075 günü derhal eşyaları ile birlikte sokağa atıyor. Köyde beraber çalışan diğer bayan öğretmenle birlikte oturmak zorunda kalıyor dışarı edilen bayan öğretmen

4 — İki bayan öğretmen, o evdede rahat bırakmayıp türlü oyun ve dalaveralar ile 1.3.1975 Cumartesi günü akşama yakın evden çıkarıyorlar. Kış ortasında iki bayan öğretmen sokakta kalıyor.

Nihayet köyün tenha ve kapalı bir yerinde diğer öğretmenlerin yardım ile bulunan bir eve yerleşiyorlar. Burada iki bayan öğretmenin korku ve tehdit içerisinde, malından, canından ve namusundan güvensiz bir şekilde yaşamlarını sürdürme uğraşıdayken, moral ve asap bozukluğuna uğrayıp sağlık kontrolünden geçme zorunluğunu duymuşlar ve 20'şer günlük sıhhat raporu ile bir Müddet olaydan uzaklaşıyorlar

Şubemize iletilen bu bilgileri, Genel Merkezimize iletmekte yarar gördük. Şubemiz 23.2.1975 günü C. Savcılığınca arandı. Suç teşkil edecek hiç bir şeye rastlanmadı. Bu konuda ayrıca bilgilerinize sunulur.

Gündoğmuş Şubesi

VİLAYET YÜKSEK MAKAMINA
ANTALYA

Bizim Manavgatta Milliyetçi Öğretmenler Derneği diye bir dernek vardır. Ben çok eski ve kurucu üyesiyim. Bu dernek 3—4 senedir kongre yapmıyor. Yapıyor görünüyorsa formalitedir. Sahtedir. Bu derneğin çok parası ve biraz da eşyası vardı. Para 1972 de saç kestirme ve insan dövdürme olayında ve bir de geçen yıl Hatıplar köyü öğretmenini dövdürme olayında harcandı. Gerisinin durması lâzım. Derneğin gayesini halen son idaresi bu hale çevirdi. Adam dövdürmek için araba ve insan kiralamak. Karışıklık ve olay çıkarmak bu karışıklıkta hedef seçilen kimseleri dövmek tehdit etmek. Bu işlerin baş sorumlusu ve tertipçisi Mustafa Sert ve arkadaşlarıdır. Hepsi dört kişidir. Derneğin bloke edilmiş elli binin üstünde parası vardır. Bu paraya ve eşyalara el konulsun, elkonmak için de Manavgattaki emniyete itimat ettirilmesini arz ederim.

10.1.1975

Manavgat İlçesi
Çağlayan İlkokulu Öğretmeni
Ramazan Öz
(İmza)

TÖB — DER Genel Başkanlığına

ANKARA

Şubemiz Saymanı Cevdet Dost'un önünü keserek döven saldırganlar ilk sorgularından sonra serbest bırakılmışlardır. 20 - 3 - 1975 günü yapılan duruşmalarında, şahitlerin ifadeleri üyemizin lehine olduvu halde, üyemizin de yapılan saldırının bir tertip sonucu olduğunu, tertiplerin hazırlanış ve gelişmesi hakkında verdiği ifade ve öne sürdüğü deliller öneme alınmamıştır. Ayrıca sanıklardan hiç biri yakalanmamış mahkemede bu durum da değerlendirilmemiştir. Mahkeme bir celsede sona ermiş sanıklardan biri (Mahkemede bulunan) beraat etmiş, ikisinede 200 er lira para cezası temyiz yolu açık bulunmak kaydı ile verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. Saygılarımla.

Binali Yeni

TÖB — DER Bulanık
Şubesi Başkanı

ATATÜRKÇÜLÜK DE SUÇ OLDU

Valilik Makamına

Trabzon

Son günlerde ülkemizde; ATATÜRKÇÜ, Anayasa ve İnsan Hakları Evrensel Bildirisine bağlı yurtsever öğretmenlere karşı belli çevrelerden baskı dayak ve yıldırma yöntemleri uygulanmaktadır. Öğretmenlerin yasal haklarını kullanarak yaptıkları toplantıları bastıranlar şimdi ise öğrencileri ayartıp öğretmenlerin karşısına çıkarmaktadırlar.

14 Mart 1975 günü ilimiz İmam Hatip Okulunda önceden planlandığı ve kandırıldığı belli olan öğrenciler öğretmenleri Haydar Baştürk'e saldırmışlardır. TÖB—DER üyesi arkadaşımızın yönetim kurulumuza verdiği dilekçesinde olayı şöyle anlatmaktadır:

«14.3.1975 günü saat 9.30'da dersten çıkıp öğretmenler odasına giderken bir grup öğrenci üzerime yürüdü. Bir kısmı tutarak, bir tanesi de vurarak kan revan içerisinde yere yıktılar. Diğer öğretmenlerin yardımiyle kurtularak kanlarım aka aka öğretmenler odasına sığınıp kapıyı kapadım.

Fakat dışarıdan «verin onu bize öldüreceğiz» diye bağırıyorlardı. Daha önceki günlerde bu planların meydana gelebileceğini belirten dilekçeyi okul müdürlüğüne vermeme rağmen hiç bir tedbir alınmadığını esefle gördüm. Okul yönetimi olayı güvenlik kuvvetlerine bildirmemiştir.

Geçen sene naklen geldiğim bu okulda TÖB—DER'li olmam, Atatürk Devrimlerini fazlaca savunmam sebebiyle okulda aleyhime bir kampanya başlattırılmıştı.

Linç edilmekten öğretmen arkadaşların yardımıyla kurtulduğum bu olaydan sonra hayatımdan endişe ettiğim için, aynı okulda göreve devam etmem olanaksızdır.»

★

Ankara Şubesi Seçim Yaptı

TÖB — DER Ankara Şubesi 3. Olağan Genel Kurul toplantısı yapıldı. Kalabalık bir öğretmen kitlesinin katıldığı seçimlerde üç grup hizmet yarışına çıktı. Sonuçta: Celâl Yıldız (Başkan), Muzaffer Şener (Sekreter). Yılmaz Yasan (Sayman) Vural Canpolat (Üye) ve Ali Kılıç (Üye) seçimleri kazandılar.

Arkadaşlarımıza başarılar dileriz.

TÖB — DER üyesi arkadaşımız olayı böyle anlatarak saldırgan öğrencilerin isimlerini de bize vermiştir. Bunlar; 1) Osman Şahin, 2) Necmettin Yılmaz, 3) Hasan Beşli, 4) Dursun Ali Ayyıldız, 5) A. Rıza Kenanoğlu. 6) Mehmet Atay adlı öğrencilerdir.

İl makamının gerekli en etkili kararı alarak diğer okullarımızda da çıkması muhtemel olayların önlenmesini ve suçluların bulunup yargı önüne çıkartılmasını istiyoruz.

Aynı okulda TÖB—DER üyesi diğer arkadaşlarımız hayatlarından endişe duyuyorlar ve bu koşullar altında görev yapamayacaklarını bildiriyorlar.

Hukukun egemen kılınmasını yetkililere emir ve müsaadelerinizi saygılarmla arzederim.

TÖB — DER Trabzon Şube Bşk.
Ali Rıza Ayar

★

TÖB — DER Ankara Şubesi
Genel Kurulu Başkanlığına

Genel Kurulunuz, ülkemizin ve dünyanın önemli gelişmelere sahne olduğu günlerde toplanmaktadır. Bu günlerin halkımıza açıklıkla gösterdiği gerçekler, demokratik kuruluşların önümüzdeki dönem çalışmalarını kesinlikle etkileyecek, tezgâhlanmakta olan faşist komplolar karşısında yurtsever ve demokratik çabaların yoğunlaştırılmasını gerektirecektir.

Yeniliğe, ileriye ve halkımıza düşman olan emperyalist işbirlikçilerinin ve onların maşaları karanlık güçlerin eylemleri, tarihin yanılmaz çarkları arasında ezilmeye mahkumdur.

Antidemokratik özlemlerle beslenen saldırganlıkların, halkımızla birlik içinde daha güçlü karşılanacağı inancıyla. çalışmalarınızda başarılar diler, bugüne dek sürdürdüğünüz yurtsever çabaları selâmlarız.

Mimarlar Odası
Yönetim Kurulu Adına
Sekreter Üye
Süheyl Kırçak

TEHDİT VE BASKI

TÖB — DER GENEL BAŞKANLIĞINA
ANKARA

20.3.1975 Perşembe gecesi saat 20,15 sıralarında ...vim bazı saldırganlarca taş yağmuruna tutuldu. Evimin ...mları kırıldı. Dışarıya fırladığımda kimseyi göreme...m. Saldırganlar kaçmışlardı. Yolun karşı tarafında bu...nan bir tarla içinde ayak izleri ve evime attıkları ...şlardan bir küme bırakmışlardı. Durumu hemen kara...ola ilettim. Gelip çevreyi aradılar. Şüpheli hiç kimseyi ...lamadılar. Karakol komutanı kimden şüphelendiğimi ...rdu. Kimse aklıma gelmemişti.

Karakol komutanı bu olayı Karaağaç ilkokulu öğ...tmeni Rifat Karaduman'ın yapıp yapamıyacağını sor...uğunda bir gün önce meydana gelen bir olayı ve tah...inen iki ay önce Rifat Karaduman'ın söylediğini işit...ğim bazı sözleri anımsadım.

Takriben iki ay önce Rıfat Karaduman Bucağımızda, ...ucağımız öğretmenlerinden Ali Selek'in ve bazı köylü...rin yanında «Benim komandolarım var. Komünistleri, ...lcuları onlara dövdürttüreceğim, öldürteceğim» de...ğini okulumuz matematik öğretmeni Mehmet Karasun...ur'dan duymuştum.

20.3.1975 Çarşamba günü de teneffüs arasında sı...fları dolaşırken Süleyman Acar adlı öğrencinin yanın...aki Hasbi Karaşahin adlı öğrenciye kâğıttan ne okuduğu...u sordum. Öğrenci bülteni 18.3.1975 salı günü okul...an çıktıktan sonra eve giderken yolda Karaağaç öğ...tmeni Rıfat Karaduman'a rastladığını ve kendisine ...ülteni vererek okumasını söylediğini belirtti.

Ben de öğrenciye bu çeşit yazıların okulla getirilmemesi ve öğrencilere okutturulmaması için ikaz ederek durumu okul müdürüne bildirdim.

Anımsadığım bu olayı karakol komutanına anlattım. Bunun üzerine karakol komutanı üzülmememei, tahkikatı kendisinin yürüteceğini ve yapanları mutlaka bulacağını belirtti.

Gerekli zabıtları tutarak evimden ayrıldı.

Ertesi gün okuluma giderek derslerime girdim. İkinci dersten sonraki teneffüste Okul Aile Birliği Başkanı Mehmet Aydın, matematik öğretmeni Mehmet Karasungur ve Fen bilgisi öğretmeni Yalçın Şaki ile öğretmenler odasında otururken kapı açıldı. İçeriye Sami Uysal adlı kişi girdi. Benim ağabeyimi şikâyet etmişsin tutukladılar dedi. Bu işi ağabeyinin yapmıyacağını belirterek karakola gitmemi ve şikâyetçi olmadığımı belirtmemi ağabeyisini bıraktırmamı istedi.

Ben kendisine olay anında kimseyi görmediğim için ağabeyisini veya başka bir kişiyi şikâyet etmediğimi, karakol komutanının bana sükunet tavsiye ederek tahkikatı kendisinin yürüteceğini, bu yüzden işine karışamıyacağımı söyleyince:

— Senin ne demek istediğin anlaşıldı, yalnız iyi düşün bugün camların kırıldı, yarın da daha ağır şeylerin kırılır diyerek beni tehdit etti ve gitti.

Ben bu durumda telefonla karakol komutanına ilettim.

Bilgilerinize rica ederim.

İşçehisar Ortaokulu
Sosyal Bilgiler Öğretmeni
H. Günay Toprakdede

KİME ÖZENİYOR

TÖB — DER GENEL BAŞKANLIĞINA
A N K A R A

8 Mart 1975 günü gece saat 22.00 sula...larında İlçemizin Kozcağız bucağında gö...evli orman bölge şefi ve Yüksek Orman ...ühendisi Ali Sırtlı'nın evinde şiddetli bir ...atlama olmuştur. Bu saatte ev boştur, kim...e bulunmamaktadır. Patlama sonucu Dev...te ait bu binanın duvarları çökmüş, için...eki ev eşyasının bir kısmı hasar görmüş...ir.

O yörede öğretmenlik yapan ve TÖB...ER üyesi olan Mustafa Yılmaz ve Hüse...in Akgül adlı iki arkadaşımız aynı gece ...vlerinden alınarak Jandarma karakoluna ...götürülmüşler, patlama olayından sorum...u tutularak 12 saat gözaltında kalmışlar...ır.

İlçeden giden Jandarma Üsteğmeni arkadaşlarımıza aşağıdaki soruları yöneltmiştir.

1 — TÖB — DER'e üye misiniz?

2 — Dün TÖB — DER Bartın Şube kongresine katıldınız mı?

3 — TÖB — DER Şube Yönetim Kurulu üyesi Dursun Demir'le niçin arkadaşlık yapıyorsunuz?

4 — TCK nun 141 — 142 maddelerine niçin karşısınız?

5 — Sizin işiniz bu yasalarla uğraşmak mıdır?

6 Okulunuzdaki diğer 10 öğretmen bu konuda sorumlu tutulmuyor da, siz neden sorumlu tutuluyorsunuz?

7 — Faşizm, Emperyalizm, Kapitalizm le neden uğraşıyorsunuz?

8 — Genç öğretmenleri neden yoldan çıkarıyorsunuz?

9 — Bölge Şefi Ali Beyle hiç tartışma yaptınız mı?

1 — Ülkücüler Derneğinin kuruluşunu nasıl karşılıyor sunuz?

11 — Ali Beyin Ülkücüler Derneği ile ilgisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

12 — 15 Gün kadar önce evinize bir misafir gelmiş. Elindeki valizi çok ağırmış. O valizde ne vardı?

Sorular bunlardan ibarettir. Ayrıca bilginiz olsun diye şunları da belirtmek zorundayız; Olay günü şubemizin yıllık normal kongresi vardı. Toplantıyı 300 kişi izledi. Herhangi bir olay çıkmadı.

Bölge şefi Ali Sırtlı yönemizde Ülkü Ocaklarının kurucusu ve savunucusu olarak bilinir. Olay gecesi Bartın'da büyük bir sinemada sanatçıları da dışardan getirilen bir kahramanlık gecesi tertip etmişlerdi. İlgili bölge şefi bu geceye hiçbir kalabalığa girmediği halkça bilinen karısını zorla götürmüş, evi kapamıştır. Bu durumu komşuları söylemektedir.

Yine olayın meydana geldiği saatte zanlı öğretmen arkadaşlarımız nerede olduklarını tanıklarla kanıtlayabilmektedir.

Olaya Bartın C. Savcılığı el koymuştur.

SETTAR BAŞOL
TÖB — DER BARTIN ŞUBESİ

★

ÖNEMLİ DUYURU

Şubelerimizle yaptığımız yazışma ve telefon görüşmelerinde bazı yanlışlıklar olmaktadır. Şubelerimizin adresleri değişmekte ve birçok şubemizinde telefon numarası olmasına karşın genel merkezce bilinmemektedir. Son günlerde diğer aydınlara, namuslu kişilere olduğu gibi öğretmenlerede baskı ve saldırılar artmıştır. Böyle durumlarda şubelerimizle ivedi olarak görüşmemiz gerekmektedir.

Bu nedenle yönetici arkadaşlarımızın genel merkeze göndereceği yazılarda şubenin adresini — varsa — telefon numaralarını bildirmeleri rica olunur.

ÇIKARCI ÇEVRELER ORDU MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜNÜ GÖREVDEN ALDIRTMAK İSTİYORLAR

Ordu ilinde, ilçelerde, köylerde çalışan kadı erkek bütün öğretmen arkadaşlara :

Ordu Milli Eğitim Müdürünü, görevinden u zaklaştırmak istiyorlar. Onu, biz ilçelerde bütü öğretmenlerle yaptığı toplantılardan tanıyoruz. B toplantılarda, ilk defa, öğretmenlerin sorunları dinlemişti. O öğretmenlerin haklarını elde edebi meleri için sendikalaşmasına taraftardır. Kendi bir yönetici olduğu halde, milli eğitim kademele rindeki yöneticilerin öğretmenlerce seçilmesine ta raftardır. Tayin ve nakillerde hatır — gönül dir lememektedir. Müfettişlere «Bir Öğretmen hak kında olumsuz rapor vermeden önce çok iyi ince leme yapın. öğretmenlere rehberlik görevini mutlaka yerine getirin!» demektedir. O bütü öğretmenlerin birleşmelerinden, içinde bulundukları geçim sıkıntısından kurtulmalarından yanadı Özellikle en uzak köylerde, yokluklar içinde çalışan öğretmen arkadaşların ihtiyaçlariyle ilgilenmeyi kendine görev bilmekte ve ilgililere bu yolda tavsiyelerde bulunmaktadır.

Şimdiye kadar, Milli Eğitimde dediği dedi olanlar, torpil yürütenler, öğretmenlerin yüzüne bakmayanlar, Milli Eğitim Müdürünün aleyhine geçtiler. Onu Ordu'dan uzaklaştıracaklarını söyliyorlar.

Sömürücüler ve onların adamları Milli Eğitim Müdüründen memnun değiller.

Biz Ordu'lu öğretmenler ise ondan memnunuz. Görevden uzaklaştırılmasını isteyenlerin bu hareketlerini şiddetle kınıyoruz. Milli Eğitimde, yıllarca hasretini çektiğimiz, dürüst yurtsever öğretmenlerden yana, çıkar çevrelerin baskısına boyun eğmeyen ilerici idareci örneğini ilk defa gördük.

Müdürümüzün görevden uzaklaştırılması için gösterilen bu çaba neden? Para mı yemiş? Öğretmenlere baskımı yapmış? Torpililere boyunmu eğmış? Faizcilerin adamı haline mi gelmiş? Hayır.

Bütün bunları yapanlar, öğretmenlerin hoşlanmadığı idareciler yerlerinde gerile gerile oturuyor. Öğretmenlere kardeş gibi davranan Milli Eğitim Müdürünün alınması, dürüst, ilerici öğretmenler hakkında uygulanan kıyımın yeni bir örneğidir.

İlk öğretim, orta öğretim, köy, kasaba, her kesimde çalışan bütün öğretmen arkadaşlara,

Baskılara karşı korkusuzca birleşelim. Çıkarcıların keyfi için öğretmenlere, idarecilere yapılan baskılara karşı çıkalım.

Ordu, Perşembe, Ulubey, Ünye, Kumru Mesudiye, Fatsa, Aybastı TÖB—DER Şubeleri.

HALK İRTİCA OLAYLARINI ANLATIYOR

H. Nedim SAHHÜSEYİNOĞLU

Ülkemizde demokrasi, sık, sık krizler geçirmekte, halk, demokratik haklarını demokratik yollarla kullanma olanağından yoksun bırakılmakta. Politika, gerçek amacından saptırılarak çıkar-yalan-oldandırıcılık sanatı haline getirmekte. Dünyadaki toplumsal, ekonomik ve politik gelişmeleri halkın özlerinde uzak tutmaya çalışmakta. Toplumun demokratik özgürlüğü ve yaşamı belirli kişi ve ümrelerin kişisel insafına terkedilmekte. Dışarıya insan beyini, emeği göç ettirilmeye zorlanılmakta.

Kısacası yaşamak için besine, besini almak için paraya, parayı bulmak için işe, işi bulmak için sosyal adalete, sosyal adaleti gerçekleştirmek için de her türlü dış etkenlerden arınmış ve halka dayalı çağdaş demokrasiye gerek vardır.

İşte bunun gerçekleştirilmesini isteyenlerle-istemiyenler arasında mücadele vardır. Çağdaş demokrasiye ve gereklerine inananlar; çabalarını, eylemlerini demokratik yollarla sürdürmeye çalışırken, ömürüden yana olanlar da antidemokratik yollara engellemeye çalışıyorlar.

En somut örneği 15.2.1975 günü gördük. Halktan ve gerçek çağdaş demokrasiden yana TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ (TÖB — DER), demokrasilerin gereği olan yasal haklarını demokratik yollarla kullanmaya karar verir. Gerekli yasal işlemler, tamamlanır, izinleri alınır. Demokrasiye inanmıyanlarda bu demokratik hakların kullanılmasını engellemek, ırk ve mezhep ayrıcalıklarıyla ülkenin birliğini parçalamaya çalışırlar.

Böylece 15, 16, Şubat 1975 günleri irtica olayını yaratırlar. Bu irtica olayının neden ve sonuçlarının yaşıyanların, görenlerin ağzından dinliyelim.

MALATYA'DA :

1 — CAFER ERKUL (35 yaşlarında, gazete satıcısı); Bildiğiniz gibi benim kulubem İşbankasının tam önünde. Karşımda Ziraat Bankası, şu kenardaki de Garanti Bankası, karşımda PTT binası. Yani emniyetin en çok güvencesi altında olması gereken bir alan. İşte burada saldırıya uğradım. Ben Malatya Sporluyum ve aynı zamanda CHP liyim. Kulubemde Ecevit'in resimleri ve kitapları vardı ve satıyordum. Saldırıldan önce bana geldiler ve «sen şu kitap ve resimleri satma. Sana istediğin kadar para veririz» dediler. Ben «inancımı parayla satacak adam değilim» dedim.

Nihayet 15.2.1975 günü saat 13-14 sıralarında 06 plakalı ve beyaz bir arabayla Dr. Muhittin Turgut ve bir kaç kişiyle geldiler. Şu kenarda durdular. Ben de yeni yemek getirmiştim, daha bir lokmasını ağzıma almadan kulube taş ve sopalarla sallanmaya başladı. Kafama, sırtıma bıçaklar inip kalkıyordu. Kulube dar olduğu için de çıkamıyordum. Dehreyle kapılar kırılarak beni dışarı çıkardılar. Elden ele verdiler. Tam 17 bıçak yemiştim. Nasıl kurtulduğumu bilmiyorum. Bir uyandım ki işçi sigortaları hastahanesinde serom veriliyor. Yanımdaki karyolada da anam yatıyordu Anam benim öldürüldüğümü duyunca kriz geçirmiş ve komaya girmişti.

— «Emniyette kimse yokmuydu?»

— «Tek kişi olsaydı onların hepsini yakalardı. Kimse ortalıklarda yoktu.»

— «Zararın ne kadar?»

— Biz 4-5 kardeşiz. Çok fakiriz. 28 yıllık emeğimizi bu kulubeye yatırmıştım. Daha o gün 3500 lira borç ederek tekelden sigara almıştım. 25 bin lira kadar da kitap, dergi almıştım ve satıyordum. Şöyle böyle 28-30 bin lira kadar zararım oldu. Oldu değil yok oldum. İnanki tek çivi dahi bırakmamışlar. Sigara, para, kitap, dergi ne varsa hepsini alıp götürmüşler yırtmışlar.

Anlıyamadığım nokta bunu müslümanlık adına yapıyorlarmış. Müslümanlıkta böyle talan, hırsızlık varmı ki? Kıbrıs taki EOKA'cılar dahi bunlardan merhametliydiler. Bunların gözleri dönmüştü, talancıydılar. Bir yanda «müslüman Türkiye» diye bağırırlarken, diğer yanda hırsızlık, talan, adam öldürmeye girişiyorlardı.

2 — ATA YILDIRIM (50 yaşlarında berber) : Benim dükkânım Fuzulî caddesinin üzerinde ve hükümet binasının arkasındadır. Karşımda ve caddenin

öbür kenarında da toplum polisinin binası var. Ayrıca dükkânımın önünde de bir yol CHP binasına doğru gider. Yani dört yol ağzındayım.

Babam imamdı. Ben de uzun süre imamlık yaptım sonra berber oldum. O saldırıyı görünce herşeyimden utandım. Hiç bir din bu çabulculuğa, tahribe, ayrıcalıklara müsaade etmez. Bunların yaptıkları din ve insanlıkla ilgisi yoktu. Gözleri dönmüştü, ne yaptıklarını bilmiyorlardı.

Ben dükkânımda oturuyordum. 16.2.1975 günü saat 13 sıralarında belediyenin önünde bir grup saldırgan bağırarak Fuzulî caddesinden yukarıya doğru (TÖB—DER LOKALİNE) yürümeye başladılar. Tam toplum polisinin binası önüne gelince içlerinde birisi bağırarak «önce şu solcu CHP binasını tahrip edelim sonra TÖB—DER'e giderim» dedi. ve kalabalık CHP binasının, Beydağı, Halkpostası ve Güneş gazetelerinin camlarını kırdıktan sonra geri döndüler. Aynı polislerin yanında geçerek TÖB-DER lokaline doğru gittiler. Bu kalabalık içinde Paşa Camiinin İmamı da vardı. Ve bağırıyordu. Hatta bir jandarma assubayı, durumu görünce polislere dönerek «Utanmıyor musunuz, bu nedir?» diye bağırdığını hem biz ve hem de polisler duydu. CHP binasıyla hükümetin arası 20-30 metre bile yok.

Gördüklerimi Malatya Milletvekillerine anlattım. Halkı tahrik edenlerin başında bazı imamlar geliyordu. Emniyet ve vali tamamen göz yumuyordu. Yoksa 10-15 polis hepsini dağıtabilirdi.

3 — HAYDAR KARAGÖZ : (20 - 25 yaşlarında gazete satıcısı) : Benim kulubem belediyenin bitişiğindedir. 15 metre karşımda hükümet binası, 20 metre yukarımda da toplum polisinin binası var. Saldırganlar belediyenin önünde toplandılar. Yani benim kulubemin bulunduğu yerde toplandılar. Resmî ve sivil polisler buraralarda geziniyorlardı. Onlar «Allahuekber, müslüman Türkiye...» gibi sözler söylüyorlardı. Sanki sinema dağılmıştı. Herbiri biri bir tarafa doğru gitmeyi söylüyordu.

Ben gazete satıcısıyım. Kârıma bakarım. Her gazeteyi, dergiyi sattığım için hep bana «bu gazeteleri satmıyacaksınız...» diyorlardı. Aldırış etmiyorum.İşte, bu yüzden ilk defa kulubeme saldırdılar. Ben kalabalığı görünce kulubeden çıktım, biraz ileride durdum. Beni görmediler. *Oradan bulunan sivil polislerden bazıları «haydi şu kulubeyi dağıtınız, kaçınız,...»* dediğini kulağımla duydum ve tanıyorum da. Saldırdılar. Tüm sigaraları, dergileri, gazeteleri dağıttılar. Kulubeyi yıktılar. Karşımdaki sinema reklâmlarının bulunduğu yerleri kırdılar, parçaladılar. Oradan CHP'sine ve TÖB—DER'e doğru bağırarak gittiler. Hiç kimse mani olmuyordu. Halbuki 20-30 polis bunları rahatlıkla dağıtabilir ve hatta hepsini emniyete götürebilirdi. Çünkü çoğunluğu çocuktu.

Ben fakirim, bu kulubedeki gelirle geçiniyorum Böyle insanlık olur mu? Onlar kim, ben kim? Hepimiz Türküz. Müslümanız ve insanız. Ama bunlar bunlardan uzaktır. Polis hiç engel olmuyordu. Ne yapayım zararım 7—8 bin liradır. Borç ederek yeniden kulubeyi yaptım.

4 — ADINI SÖYLEMEK İSTEMİYEN BİR CAMİ İMAMI : Kardeşim, siz bir defa görüyorsunuz. Bunlar her gün camilerde bölücü konuşmalar yapıyorlar. Sanki cami değil, bir parti binası Bunları emniyette, vali de, öğretmen de ve halkta iyi biliyor, dinliyor. Müslümanlıkta bölücülük yoktur. Talan yoktur. Dükkânının sahibi olmadığı halde tahrip ediyorlar ve mallarını götürüyorlar. Bu hırsızlıktır, zorbalıktır. Elhamdüllillah müslümanlıkta bunlar yasaktır, afedilmiyen günahlardandır. Sonra alevî kim sünnî kim? Hepsi kardeştirler. Cephede birlikte savaşıyorlar. Fabrikada birlikte çalışıyorlar, bu ayırım nedir? Çok ayıptır. Dine yakışmaz Ne bileyim bu dünyadaki suçu hemen kanun vermelidir. *Yoksa memleklte yazıktır. Camilere saldıracaklar demişler. Müslüman yalan söylemez. Bu düpedüz yalandır. Şimdiye kadar camiye saldırma görmedim. Velevki saldıracaklarını bildiriyorlardı. Niye emniyete haber vermeden halkı topluyarak saldırmaganlığa geçirmişlerdir?* Yalandır kardeşim yalandır..

5 — SÜLEYMAN EFE : (40-45 yaşlarında avukat): Olayı açıklamadan önce olayı derinlemesine incelemek ve değerlendirmek gerekiyor.

Tarihimizi incllediğimizde görüyoruz ki, ileriye ve halka yönelik her girişimin karşısında mutlaka bir irtica olayının varlığına tanık olmaktayız. Bilindiği gibi ekonomik, politik, siyasal ve kültüre yönde geri kalmış toplumlarda halkın tüm emeği sömürücülerin ipoteğine girmiştir. Ellerinde yalnız inançları kalmıştır. Bunu da vermemek için canlarını vermektedirler. İşte halkın bu can alıcı noktasını iyi bilen ve değerlendiren sömürücü güçler halkı bu yönüyle tahrik ediyorlar.

İlericilere düşen en büyük sorumluluk halkı bu etki alanında çıkarmaktır. Bu sorumluluk ödünsüz olarak demokratik yollarla yapılmalıdır.

Bu açıdan olaya bakıdığından ortaya dinin ne kadar sömürüldüğü. sorumluların kimlerden yana olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

15.2.1975 günü evde oturuyordum. (Evim Turan Emeksiz caddesi üzerindedir). Dışarıda bir bağırtı ve gürültü geldi. Çocuklarım pencereye koştular. «Baba, baba gel...» diye heyecanla seslendiler. Pencereye gittim. Çok kalabalık bir grup, önlerinde öğrenci oldukları belli olan çocuklar vardı. Ellerinde deynekler vardı. «Müslüman Türkiye-Allahüekber ölüm...» gibi sesler çıkarıyorlardı. Bir şeylerin olduğunu anladım. Yanımda yeğenim İbrahim vardı. Durumu öğrenmek için çarşıya gönderdim. Gitti

ve geldi. Birçok işyerinin tahrip, talan edildiğini, bir kişinin yaralandığını söyledi.

O gün TÖB—DER'in kapalı salon toplantısı vardı. «Acaba öğretmenlere bir şeyler oldu mu?» diye ben de çıktım. Hükümetin arkasında geçerek gitmek istedim. Hükümetin ve belediyenin arası çok kalabalıktı. Bağırıyorlardı. Polis azınlıktaydı. Ses çıkarmıyorlardı. TOB—DER'e giden yolda polis barikat kurmuştu ve kimseyi bırakmıyordu. Oradan yazıhaneye gittim. Yazıhanem Mecidiye İş Hanının 4. cü katındaydı. Bitişiğimde Samanpazarı alanı vardır. Bu alanda hiç tanımadığım insanlarla doluydu. Tekbir getiriyorlardı. Oradan Cezmi Kartay caddsindeki 50 ci yıl kırathanesine saldırdılar. Camlarını kırdılar Biraz sonra, askerî birlik geldi. *Bir kaç saldırgan bir üsteğmenin yanına giderek ellerini öptüler. Sonra dağıldılar.*

Daha sonra tüccarlar kulübüne gittim. Orada Malatya Beden Eğitim Bölgesi Müdürü Osman Çağlar olduğunu öğrendiğim bir kişi, konuşuyor ve olayı anlatıyordu. «Bir grup kalabalık geldi, burada toplantı varmış dediler. Yok dedim. İçlerinde tanıdığım sakallı ve hacca gitmiş bir şeyh vardı. Kendisine bu iyi bir şey değildir dedim. O da «Hayır din için her şey yapılır» diyerek geri döndüler. *Şehre doğru gittiler. İçlerinde Şerif Dursun da vardı. Biraz ötede topluluğu durdurdu ve «Ölüme hazırmısınız?...»* Onlar da «*Evet*» diyorlardı. Böylece gittiler...» diyordu. Ve anlatıyordu.

Ertesi gün (16.2.1975) TÖB—DER'e gittim. Herkes üzücü olayı anlatıyordu. Bir aralık iki polisin geldiği ve TÖB — DER başkanını emniyete götürdüğünü, ve dönüşünde «Emniyet müdürünün emniyetinizi sağlamıyacağız, lokalinizi boşalttınız» dediğini anlattı. Öğrtemenler dağılarak lokali boşalttılar.

Ben de Cezmi Kartay caddesindeki 50 nci yıl kıraathanesine gittim. Biraz oturdum. Sonra kıraathanenin alt katındaki Kent lokantasına inerek yemek yemeye gittim. Dışarıda oldukça kalabalık vardı ve bağırıyorlardı. Lokantada Turan Emeksiz Lisesi müdürü de vardı. Kalem şefi Hüseyin Özcan, öğretmen Mehmet Guğuk, Ali Zeynel adlarındaki öğretmenler de oturuyorlardı. Onlar da kalabalığı görünce şaşırdılar. Ali telefonla valiliği aradı ve evinde buldu. Durumu anlattı. Vali de «Bir şey olmaz. Yürüyüş varmış, seyire gelmişler. Tedbir alınmıştır» dedi. Daha sonra saldırı başladı. Camlar, kapılar kırılmaya başlanıldı. Korkuyla dışarı çıkan işyeri sahiplerinin üstü polisçe aranmaya başlanıldı. Ben de «ne oluyor, önce olayı yaratanları önleyin» dedim. Bunun üzerine polisler üzerime atılarak coplarla vurmaya başladılar. Bir arabaya koydular. Her tarafım kan ve yara içindeydi. Hastahaneye götürdüler. Doktorun yanında da vurmaya başlayınca doktor ve bazı hemşireler engel oldular. Yaralarım sarıldı. Eve döndüm.

Kısacası olay, önceden hazırlanılmış ve bilinen bir şeydi. Çünkü polis taraf tutuyordu. Ancak askerî birlikler gelince önlenebildi. Olay bir irticaydı..

6 — MEHMET ALİ YILMAZ : (65 yaşlarında, seyyar yumurta satıcısı). Ben seyyar yumurta satıcısıym. Geçimimi bununla sağlıyorum. Cezmi Kartay caddesindeydim. Saldırı başladı. Polis yoktu, olanlar da seyirciydiler. Tekbir getiriyorlar, ilâhiler okuyorlardı. Saçlı, bıyıklı kimi görseler dövüyorlardı. Bu sırada dükkânların camları kırıldı. Ateş açıldı. Ortalık tozdumana döndü. Saldırganlardan biri bana aeteş etti. Sağ kulağımın altında bir kurşun girdi ve dilimin bir kısmını parçalıyarak takma üst dişlerimi parçalamak üzere dışarı çıktı. Ağzım kan içerisindeydi. Bu sırada bir grup beni yakalıyarak «kelimeişehadet» getirmemi istediler. Ben de getirdim. Bıraktılar. Ötede başka bir grup tuttu, yine kelimeişehadet getirmemi istediler. Sonra «yanlış okuyor» diyerek döğdüler.

★

SEMİNER

Genel Merkezce düzenlenen seminer çalışmaları sürüyor. Son olarak İskenderun da yapılan seminere çevre il ve ilçelerden gelen kalabalık bir öğretmen kitlesi katılmıştır. Bölge temsilcilerinin de hazır bulunduğu seminer de Genel Merkezden Binali Seferoğlu Tüm İktisatçılar Brliğinden Yıldırım Koç birer konuşma yapmışlardır.

Bu arada Genel Başkanımız Ali Bozkurt Afyon ve Kütahya yörelerindeki şubelerimizi ziyaret ederek arkadaşlarımızla görüşmüşlerdir.

★

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM SANDIĞI GÖREVİNİ YAPMIYOR...

Öğretmenlerin istek ve arzuları dışında ve zorla her ay 20 lira «İlkokul Öğretmenleri Sosyal Yardım Sandığı»na kesilmektedir. Kesilen bu paralar belli kişilerin çıkar ve amaçları doğrultusunda kullanılmaktadır. Bu kuruluş bir çeşit arpalık haline getirilmiştir.

Bu konuda bir çok öğretmen arkadaşımızdan yakınma gelmektedir. Son olarak Diyarbakır-Çermik İlçesi Yukarışeyhler Köyü Öğretmeni Meral ve Turan Özgür'den bir mektup aldık. Arkadaşlarımızın bir çocukları olmuş. Sandığın verdiği yardım için ilgililere başvurmuşlar. Ne var ki aradan aylar geçtiği halde bir karşılık alamamışlar.

Sevinçli Haberlerimiz de Var

TÖS DAVASI SONUÇLANDI : BERAAT

TÖS GENEL BAŞKANI FAKİR BAYKURT VE ARKADAŞLARI AKLANDILAR. BÖYLECE 12 MART DÖNEMİNİN FAŞİST BİR TERTİBİ DAHA BOŞA ÇIKARILDI.

TÖB-DER Hukuk Bürosu - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesince Türk Ceza Yasasının 141/1 madde uyarınca gizli örgüt kurdukları gerekçesiyle çeşitli hapis cezalarına çarptırılan Türkiye Öğretmenler Sendikası Başkanı Fakir Baykurt ve arkadaşları yapılan yargılamalar sonunda beraat etmişlerdir. Askeri Yargıtay 2. Dairesinin verdiği bozma kararına uyan 2 nolu Askeri Mahkeme kararıyla Fakir Baykurt, Osman Akol, Dursun Akçam, Veli Kasımoğlu, N. Odabaşı, Münir Doğru, Hüseyin Özdoğan, Yüksel Demir, Muharrem Tekin, Ahmet Gültekin, Nezihe Orcan, İbrahim Kanlıbaş, Babür Ergüney haklarındaki beraat kararı kesinleşmiş bulunmaktadır. Uyma kararı gereğince, TÖS davası içinde «Aydınlık Grubu» olarak bilinen Hasan Yalçın, İdris Yalçın, İbrahim Bayar, Ali Arslan, Akın Oktay Akkaya, Aziz Aydın, Emine Dinç, Yüksel Erbatyan, Tuncay Gönen, Mevlüt Güvercin, Türk Ceza Yasasının 14/5 maddesi uyarınca gizli örgüte üye olmak suçundan mahkûm olmuşlar, ancak eylemleri Af Yasasının kapsamı içine girdiğinden haklarındaki davalar düşmüştür. Ayrıca sanıklardan Hasan Hasan Zorlu, Celâl Yılmaz, İbrahim Ata ve Ahmet Yüksel haklarındaki mahkûmiyet kararları verilmiş ancak cezaları af kapsamı içine girdiğinden mahkûmiyetlerinin çektirilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

SAMANDAĞ ŞUBESİ YÖNETİCİLERİ SALIVERİLDİLER

Yayınlamış oldukları bildiride «Suç bulunduğu» gerekçesiyle Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklanan Samandağı Şubesi yöneticileri tahliye edildiler. İki ay demir parmaklıklar gerisinde kalan, ve tutuklanmaları halk tarafından protesto edilen arkadaşlarımız yeniden halka ve sınıfına kavuştular.

Öte yandan «valinin arabasına el kaldırdığı için» açığa alınıp tutuklanan Ulukışla Şubesi yöneticisi ve böyle temsilcimiz İsmail Göltaş da tahliye edildi.

TÖB — DER Genel Başkanlığına
ANKARA

30/3/1975 günü saat 20/30. sıralarında Dernek Lokalinden evine gitmekte olan Saymanımız İbrahim Oğuzoğlu kimliği bilinmeyen şahıslar tarafından saldırıya uğramış başından taşla vurularak ağır şekilde yaralanmıştır. Bu alçakça faşist saldırılar hiçbir zaman yurtsever biz öğretmenleri özgürlük mücadelemizden yıldırmıyacaktır.

TÖB — DER SUSUZ ŞUBESİ

HALKIMIZA ÖNEMLİ DUYURU

Hepimizi kasıp kavuran istifçilik, karaborsacılık, işsizlik ve hayat pahalılığının hüküm sürdüğü ülkemizde emek ve özgürlük mücadelesi veren işçilere, köylülere, devrimci öğretmen ve öğrencilere saldırılar çoğaldı.

Saldırı planlarını hazırlayan para babaları bu planlarını yoksul halk çocuklarının iyi niyetini sömürerek saflarına çekiyor ve kendilerini milliyetçi diye yutturan Ülkü Ocaklarında örgütleyip uygulatıyorlar. Böylece halkın çocuklarını halkın karşısına dikerek sömürü düzenlerini sürdürmek istiyorlar.

Son günlerde TÖB—DER'in 65 ilde hayat pahalılığını lânetlemek ve halkımızı uyarmak için düzenlediği toplantılarda çıkarılan olaylar da para babalarının bu oyunlarının sonucudur. Aynı oyunlarla yurtsever işçileri, köylüleri, öğretmen ve öğrencileri dövdüler, yaraladılar, öldürdüler. Yazıhane ve dükkânları yakıp yıktılar. Bu güçler ilçemizde de olaylar çıkarmaya yeltendiler. Bu oyunlarını AÇIKLIYORUZ.

TÖB—DER şubesi olarak ilçemizin çeşitli yerlerine sömürülenlerin EMEK ve ÖZGÜRLÜK isteklerini dile getiren afişler asmak istedik. Bu bize kanunun tanıdığı bir haktı. Savcılık ve kaymakamlıktan gerekli izini aldık. 7 Şubat 1975 günü afişleri asarken polisler geldi, izin almadığımızı iddia ederek işimizi durdurdu. Karakola götürüldük. Afişlerimize el kondu. Gece saat 3 te Merkez Karakolundan serbest bırakıldık. Eve giderlerken üç arkadaşımız sebep gösterilmeden Değirmenbaşı karakoluna götürüldüler. Ellerindeki kitap vitrinlerinde teşhir edilerek serbestçe satılmakta olan kitaplara el kondu. Sebebi soruldu. «Emir böyle» diye cevap alındı.

Savcılık ve komiserlerle üç gün süren temaslarımız sonunda savcı bey iki arkadaşımızın yanında komiser beye, afiş asma işinin engellenmemesi için polislere emir verilmesini söyledi. Komiser bey «Başüstüne» deyip çıktı. Aynı gün biz kırk arkadaşımızla afişleri asmaya çıktık. Afişleri asarken savcılığın emrine rağmen polisler, izin almadığımızı iddia ederek bizi tekrar karakola götürdüler. Afişlerimize yeniden el koydular. İki saat sonra haklılığımız anlaşıldı, tekrar afiş asmaya devam ettik. Bu sefer de polisin engellemesi kalktı yerini kendilerini milliyetçi diye yutturan Ülkü Ocaklarının engellemesi aldı. Afişlerimiz bunlar tarafından yırtıldı. Duvarlarda hâlâ parçaları duruyor.

Bir ara Belediye meydanına gelmiştik. Ülkü Ocaklarından çıkan eli bıçaklı, zincirli ve tabancalı yaşları 18'den aşağı fakir halk çocukları üzerimize saldırtıldı. Çocuklarla çatışmayı kendimize yakıştıramadığımızdan çıkacak feci olayları önlemiş olduk. Üstelik meydanda ne polis vardı ne de bekçi. İşin asıl düşündürücü yanı buydu.

Halkımızın uyanmasından korkan sömürgenler, kendilerini milliyetçi diye yutturan Ülkü Ocaklarını kullanarak, devlet güçlerini etkileyeren türlü tahrikler ve oyunlar denediler. Biz devrimci öğretmenler olarak halkımızla birlikte tahriklere kapılmadan oyunları bozduk ve bozmaya devam edeceğiz. Halk düşmanlığına, her türlü sömürüye, karaborsacılığa istifçiliğe ve de faizciliğe karşı mücadeleye kararlıyız.

YAŞASIN HALKIMIZIN EKMEK VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİ.

(TÖB — DER) Tüm Öğremenler Birleşme ve Dayanışma Derneği Çarşamba Şubesi

YARINA DOĞRU
Aylık Dergi
Fiatı : 10 Lira
P.K. 327 — İstanbul

YENİ ADIMLAR
Aylık Dergi
Fiatı : 10 Lira
Cağaloğlu, Yerebatan Cad. 43/5 İstanbul

YENİ UFUKLAR
Aylık Dergi
Fiatı : 10 Lira
Cağaloğlu. Himaye—i Etfal Sokak, Mirat Han No : 202 İstanbul

GERÇEK SİNEMA
Aylık Dergi
Fiatı : 10 Lira
Muhtar Hüsnü Sokak 31/6 Fatih — İstanbul

YENİ DÜNYA
Sosyalizm Sorunları
Fiatı : 10 Lira. Yıllık Abone 100 Lira. Altı Aylık 50 Lira.
Adres : P.K. 1222 İstanbul

MİLİTAN
Devrimci Sanat ve Kültür Dergisi
Fiatı : 10 Lira. Yıllık Abone : 90 Lira
Adres : P.K. 893 — İSTANBUL

KARANLIĞI DELE DELE

DURSUN AKÇAM

İkinci Dünya Savaşı yılları. Alman faşizminin karayeli yuvasında kurutmak istedi önce. Ömrü yetmedi, Hitler yıkıldı, gitti. Sam Amca'ya sarıldık okyanuslar ötesinden. 1947'de ikili anlaşmalar imzalandı. Aynı yıl sistemi değiştirildi Köy Enstitülerinin. O zaman yeni tomurcuklanmaya başlayan bir filizdi Enstitüler. Yaban eller bu filizi toprağından ellediler. Yediveren yurt çiçeklerinden bal yapan arıların kovanına çomak soktular. Köy çocuklarının bu kurumlarda devrimci bilinç almasından korktular. köylünün uyanmasından korktular. Halk düşmanları örgütlüydü. Emperyalizmin yeni tabanı, taşra «mütegallibesi», tefecisi — bezirgânı, din sömürücüsü güçbirliği içinde saldırıya geçtiler. Görülmedik cadı kazanları kaynatıldı. Köy Enstitülerini açan siyasal partinin özellikle sağ kanadı bin pişmanlık içindeydi. Onlar düzene yatkın piyonlar yetiştirmek amacı ile açmışlardı bu kurumları. Oysa madalyonun yüzü ters çıkmıştı. En azından iğdiş edilmesi gerekiyordu Enstitülerin. Öyle yapmaya çalıştılar.

1950de siyasal iktidar el değiştirdi. Köy Enstitülerinin sistemi de değiştirildi, adı da... Böylece Anadolunun bozkırında yeşeren filizler on yaşına ayak basmadan tomurcuklarında budanmış oldu.

Bu on yıl içinde, 650 yılda köylere götürülen eğitim hizmetlerinin kat kat fazlası götürüldü. Aşağıda köylerdeki okul, öğretmen, öğrenci sayısına ilişkin verilen sayılara göz atmak yeter (1).

	1299—1942 (643 yıl)	(On yıl) 1942—1952
Köy okulu sayısı :	4077	13 800
Köy Öğretmen sayısı :	5090	22 072
Köy Öğrenci sayısı :	472.570	1.333.380

Bu sayılar Köy Enstitülerinin nicel gücünü göstermektedir. Aynı hızla bir on yıl daha geçseydi kuşkusuz karanlığın ağaları göbeklerinden çatlayacaklardı. Asıl onların uykusunu kaçıran bu kurumların devrimci niteliğiydi. O nedenle tez davrandılar, yıktılar. Ancak Köy Enstitülü öğretmenler artakalmıştı, düzene ters düşen öğretmenler. Sıra onlardaydı. Ne ki onları yıkmak kolay olmadı. Otuz yıldan bu yana işletilen kıyım ve zulüm makinası işin üstesinden gelemedi!..

Kıyımı, Köy Enstitülerinin simgeleri Hasan Ali Yücel, büyük eğitimci İsmail Hakkı Tonguç'la başlattılar. Ve yürüdüler tüm yurtsever köy öğretmenleri üstüne. Önce laik okul — medrese kıskacına alarak tilkiye kaç, tazıya tut oyunu ile ezmek istediler. Dinsizlik, komünistlik yaygarasiyle fanatik köylüleri saldırttılar, Okullar basıldı, öğretmenler dövüldü, kimileri öldürüldü. Yetmedi, Türlü iftiralar düzenlendi, karakollarda, mahkeme kapılarında sürüm sürüm süründürüldüler. Yasalar geçersizdi, zorbalık kol geziyordu.

Yurtsever öğretmenler onca zulüme başeğmediler. Karagücün çıkar azgınlarının karşısında yiğitçe direndiler. Ve direne direne 27 Mayıs 1960 şa geldiler... 1961 Anayasa'nın halka benimsetilmesinde, halk oyuna sunulmasında önemli görevler yaptılar. Değişik kaynaklardan gelen devrimci meslektaşlarıyle bireştiler, Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonunda örgütlü bir güç olarak demokratik hakların savunucusu oldular. Giderek sendikalaştılar. Eğitim tarihimize şereflı damgasını vuran Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS), ülkenin en büyük meslek örgütü bu aşamalardan sonra kurulmuş oldu.

27 Mayıs Anayasasına ters düşen gerici bir iktidar yeniden işbaşına gelmişti. Anayasal kurumlara, eğitimde fırsat eşitliği, sosyal adalet ilkelerine karşıydı. Bilim — Sanat düşmanı, öğretmen düşmanı gayri milli bir iktidardı. Öğretmenler gelip geçici çıkar gruplarının piyonları değil, Türk devletinin, Türkiye halkının öğretmenleriydi. Eğitim sistemi egemen sınıfların çıkarlarına göre değil, Anayasal çizgide yurt gerçeklerine, halkın ihtiyaçlarına göre uygulama alanına konulmalıydı.

Öğretmenlerin bu yurtsever tavırları siyasal iktidarı rahatsız ediyordu. O nedenle kıyım, sürgün onların yine kapı komşusu olmuştu. Haksız işlemler yargı organları önünden geri çevriliyordu. İktidar öğretmenleri sindirmek için kaba kuvvete başvurmanın yollarını denedi. Devşirme dernekler kurdurtarak paralı saldırılar düzenledi. Taşlı, sopalı, bıçaklı, dinamitli çeteler ölüm yağdırıyorlardı öğretmenler üstüne. Kayseri, Konya, Yozgat, Adapazarı, Malatya, İnegöl, Bolvadin, Elbistan, Adıyaman, Dinar, Boğazlayan, Eskişehir gibi daha yurdun birçok yerlerinde düzenlenen kanlı saldırılar, katliam provaları bunlardan birkaçı idi.

Böylece 12 Mart ortamına gelindi. Yavuz hırsız ev sahibini suçlu çıkardı. Yurtsever öğretmenler, 12 Mart faşizmine karşı yiğitçe direnmesini bildiler. Onların verilemeyecek hiç bir hesapları yoktu. TÖS'ü yasal yollardan kapatmaya güçleri yetmedi. Anayasayı değiştirerek sendika kurma hakkımızı aldılar. Ama öğrtmenlerin inancını alamadılar. TÖS'ün yerine TÖB kuruldu. TÖB'ü kapatmak için yapılan baskılar fayda vermedi. TÖB'ü «TÖB — DER'e» değiştirebildiler ancak.

Kamu kesimindeki tüm sendikalar sindirilmişti. İşçi sendikaları bile işçilerine sahip çıkamaz olmuştu. Ama TÖB — DER o zor günlerde yiğitçe direnmesini, dal yanmasını bildi. Üyelerini mahpusta aç koymadı. Yargı organları önünde davalarını avukatlariyle savunmaya çalıştı. Derken 14 Ekim 1973 seçimleri geldi.

Seçimlerde gerici güçler anti — faşist demokratik güçlerin karşısında büyük bir yenilgeye uğradılar. Bu başarının özünde yurtsever çilekeş öğretmenlerin yıllarca oluşturduğu birikimin büyük payı vardı kuşkusuz.

Gerici güçler bu yenilginin sarsıntısı içinde uzun süre bocaladılar. Şimdi derlenip toparlanmaya, iktidar olmaya çalışmaktadırlar. Hedef tahtalarından birisi yine öğretmenlerdir. Ama güçleri yetmeyecektir.

Bugün Köy Enstitülü öğretmenlerin birçoğu meslek yıllarının sonuna yaklaşmışlardır. Bir çoğu da emekli olmuştur. Onlar bayrağı genç meslektaşlarına verdiler. Bu bayrak genç öğretmenlerin elinde daha bir bilinçle, daha bir meslek dayanışması içinde devrimci bayrak olarak sonsuza doğru yol alacaktır.

---

(1) İSA ÖZTÜRK, TONGUÇ'A KİTAP, 293

141 - 142 ÜZERİNE

— I —

Halit ÇELEN

Giriş

Türk Ceza Yasasının bu maddelerini artık yurdumuzda işitmeyen kalmadı. Son yıllarda en çok uygulama gören bu maddeler, özellikle 12 Mart'ı izleyen dönemde yüzlerce sanıklı davalara hukuksal dayanak yapıldı. TÖS davası, TİP davası, DEV -Genç davası, Sosyalist Aydınlık davası, Birleşik Cephe davası ve benzeri davalar birbirini izledi.

Bu toplu davalar yanında, Sol Yayınevi sahibi Muzaffer Erdost gibi, Bilim ve Sosyalizm Yayınları sahibi Süleyman Ege gibi, Aydınlık Dergisi sahibi Vahap Erdoğdu gibi 35—60 yıl ağır hapis cezasına ve 12—20 yıl sürgün cezasına çarptırılan çevirmenler ve sorumlu yönetmenler de bu maddelere göre yargılandılar ve hüküm aldılar. Yüzlerce sanatçı, ozan, yazar, ressam, karikatürist, öğretmen, işçi, öğrenci, ve yoksul köylü hakkında bu maddelere dayanılarak davalar açıldı ve hükümler verildi.

Böylece son birkaç yıl içinde 141—142 nci maddelere dayanılarak binlerce insan hakkında dava açılmış, ve onbinlerce yıl ağır hapis ve sürgün cezaları verilmiştir. **Maddelerin, geçtiğimiz dönemde yoğun bir uygulama göremesinin nedeni, 12 Mart'ın temelinde yatmaktadır.**

Ülkemizde gelir dağılımındaki açık eşitsizlik, ekonomik ve sosyal düzendeki adaletsizlik, üretim araçlarını ellerinde bulunduran egemen sınıfların yabancı sermaye ile işbirliği yaparak emekçi halkımız üzerinde kurduğu kıyasıya sömürü, halk yığınlarını uyarmış ve bilinçlendirmiştir. Artık işçiler, yoksul köylüler ve küçük memurlar gelir dağılımındaki adaletsizliğin ve sömürünün, alın yazılarının ya da yeteneksizliklerinin bir sonucu olmadığını anlamışlar ve bu sömürünün sınıf ayrılıklarından doğduğunu, yarattıkları değerlerin gemen sınıflar tarafından gasp edildiği öğrenmeye başlamışlardır.

1961 Anayasasının temel hak ve özgürlükler alanında getirdiği yasal olanaklar ve bu olanakların düşün ve yayın yaşantımıza yansıması halkımızın uyanmasında önemli bir etken olmuştur.

Bu uyanış ve bilinçlenme, iç ve dış sömürgenleri tedirgin etmiştir.

12 Mart, bu uyanışı engellemek, yığınların kendi haklarına sahip çıkmasını önlemek, iç ve dış sömürüyü sürdürmek için tezgâhlanmış ve bu amaçla 141—142 nci maddeler yoğun bir biçimde işletilmeye başlanmıştır.

1971 ve 1973 yıllarında 27 Mayıs Anayasasında yapılan geriye dönük değişiklikler, Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkilerinin sınırlanması, temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması ve Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulması, egemen sınıfların halkımızın uyanışı karşısında duyduğu tedirginliğin ve huzursuzluğun yasal alandaki göstergeleridir.

Günümüzde 141—142 nci maddeler daha çok Devlet Güvenlik Mahkemelerinde uygulanmaktadır. Biz bu yazı dizimizde, sözü geçen maddelerin kabul nedenleri, niteliği, geçmişi, ögeleri, gerek bizde ve gerekse, İtalya'da geçirdiği uygulama aşamalarını, kalın çizgileriyle açıklamağa çalışacağız.

MADDELERİN VARLIK NEDENİ VE NİTELİĞİ

Sosyal Bilimler bize toplum olayların gelişigüzel meydana gelmediğini, toplumsal gelişmenin belli yasalara göre gerçekleştiğini göstermektedir.

Bu yasalar objektiftirler, insan iradesi ında hükümlerini yürütürler. İnsanlar arı değiştiremez, ortadan kal- amazlar; ancak insanlar bu yasaları öğ- ebilir, keşfedebilir ve onları toplumun metinde. toplum yararına kullanabilirler.

Egemen sınıflar, toplumun genel geliş- doğrultusuna aykırı yönde, toplumsal işmeyi durdurucu ya da geriletici bir ietim biçimi kendi çıkarları açısından zaman yeğ tutarlar. Ama kısa vadede ve benzeri yönetim biçimleri ve girişim- i başarı sağlar görünse de, sonunda top- nun genel gelişme yasaları ergeç hük- inü yürütür ve toplum ileriye doğru ge- nesini sürdürür.. İnsanlık tarihi bu olu- nun tarihidir. Bu güne kadar toplumlar, el toplum düzenlerinden başlayarak, aşa- ı aşama gelişmişler ve bugün sosyalist bir)lum düzenine ulaşmışlardır. Zaman zaman ucu yönetimler, bu gelişmeyi durdurucu da geriletici önlemlere başvurmuşlarsa genel gelişme yasalarına aykırı düşen önlemler, sonunda yenilgiye uğramış toplumlar ileriye dönük gelişmelerini rdürmüşlerdir.

Türk Ceza Yasasının 141—142 nci mad- lerini bu açıdan değerlendirmek yerinde acaktır. **Gerçekten bu maddeler yıllar yı- halka karşı, Türkiye halkının çıkarları- karşı, tutucu bir düzenin bekçiliğini pmışlardır.**

Bilindiği gibi bu maddeler, düşünce gürlüğüne ülkemizin kapılarını kapamak egemen sınıfların sultalarını sürdürmek nacıyla kabul edilmiştir. Bu tutum, otuz- di yıldan beri içinde bulunduğumuz dü- nce boşluğunun daha doğrusu «çağdışı» alışımızın önemli nedenlerinden biri ol- uştur. Tıpkı matbaa ve benzeri araçların saklanması gibi.

İnsan dimağının en yüksek ürünü olan lüşünce»yi, düşüncenin özünü sınırlayan ı maddeler, Türkiye'de toplumun geliş- esine karşı olan ve bu gelişmeden çıkar- rının bozulacağını bilen egemen sınıflar inde Türkiye halkına karşı bir baskı ara- görevini yapagelmiştir.

İtalyan faşizminin İtalyan halkına kar- bir sindirme aracı olarak kullandığı ve «faşist devletin korunması için özel yasa» adı altında 1926 yılında İtalyan ceza yasa- sına giren ve oradan da 1936 yılında Türk Ceza yasasına aktarılan bu maddeler; yur- dumuzda halktan yana ve halkımızın u- yanması, hak ve özgürlüklerine kavuşması için çaba gösteren işçiler, aydınlar, bilim adamları, sanatçılar, yazarlar, düşünürler üzerinde uygulanmış ve yığınların uyanışı- na karşı bir silah olarak kullanılmıştır.

Nice halktan yana aydınlar, devrimci- ler, 4 kez değiştirilen ve gittikçe ağırlaştı- rılan bu maddelerle ömür boyu zindanlara atılmış, işkenceler görmüş, sayısız acılar çekmiş ve halen de çekmektedir.

İnceleme konusu bu maddelerin salt düşünceyi ve demokratik örgütlenmeyi ya- sakladığı ve suç saydığı açıktır.

Oysa, Devletin, kendini şiddet eylem- lerine karşı, zora karşı koruması ve varlığını sürdürmek istemesi doğal sayılabilir. Yani Devletin, kendini «eyleme» karşı koruması yerinde görülebilir. Ama Devlet kendini, «düşünceye» karşı korumaz, koruyamaz ve korumamalıdır. Demokratik rejimler, Devlete ve Anayasaya karşı düşüncelere de yer verir. Bu düşüncelerin açıklanmasına ve tartışılmasına olanak sağlar. Bunun ter- sine bir tutum, düşünce özgürlüğü ile, bur- juva demokratik kurallarla bağdaşamaz. Devlet, kendine karşı düşüncelere kapıları- nı kapatırsa, bilim, sanat ve felsefe ortadan kalkar. Toplumsal gelişme bundan zarar görür. Çağdaş demokratik düzenlerde böy- le bir tutumun yeri yoktur. Düşünceye, de- mokratik örgütlenmeye kapılarını kapa- yan bir toplum düzeninin adı herhalde de- mokrasi olamaz. Bu tür yönetim biçimleri- ne verilen ad faşizmdir.

İnsanı düşündüğü için, düşüncelerini açıkladığı için, daha insanca ve daha adil bir düzeni amaçladığı için cezalandıran bu maddelerin günümüz Türkiye'sinde hâlâ yürürlükte tutulması, uygar ülkeler gözün- de yurdumuzun saygınlık kazanmasını güçleştiren en önemli nedenlerden biridir.

— Devam edecek —

Az Gelişmişliğin Gelişmesi : 5

Dr. Fikret BAŞKAYA
TÖB — DER Araştırma
Bürosu Başkanı

IX

SANAYİLEŞMEYLE İŞSİZLİK DE ARTIYOR

Geri kalmış ülkelerde sanayileşmeye paralel olarak işsizliğin de giderek artması, kurulan sanayilerin ve MERKEZ kapitalizmiyle olan bağların niteliğiyle ilgilidir. Nitekim sanayileşme sondan başlamakta, üretilen ürünler gelişmiş kapitalist ülkelerde üretilen ürünlerin en son aşamasına tekabül eden tüketim malları olmaktadır. Bu ürünlerin de yüksek seviye sermaye yoğun üretimler olacağı açıktır. Bu şekilde kurulan sanayiler, daha önce de değindiğimiz gibi sistemin uyumsuzluklarını arttırmakta; bir taraftan belirli bir azınlığı kapitalist ekonomilerle daha fazla bütünleşirken iktisadî büyümenin yükünü taşıyan geniş halk yığınları sistemin dışına itilmektedir.

Gelişmiş kapitalist ekonomilerde üretilen ve bu ülkelerdeki üretim güçlerinin en son gelişme düzeyine denk düşen malların geri kalmış ülkelerde taklit edilmesi, bunun teknolojik, malî ticarî ve kültürel bağımlılık ilişkileri içinde yapılması, önemli ölçülerde iş alanlarının açılmasını önlemektedir. Böylece üretim sanayileşmenin alt aşamalarına atlamakta bu da giderek ekonomik yapının bugünkü biçimde gelişmesine yol açmaktadır.

Kurulan fabrikaların, yedek parça ve ham maddelerin satın alınması, bütün bu üretimi yapacak iş gücünü geri kalmış ülkelerin aleyhine MERKEZ'e kaydırmaktadır. Bu, sanayileşmenin fabrika kurmaktan öteye bir şey olduğunu da gösterir. Satın alınan fabrikaların ve parçalarının sermaye yoğun olması iş gücü gereksinmelerini kısıtlamaktadır. Bir neden de üretimin kısıtlı bir pazar için yapılmasıdır.

Geri kalmış ülkelerde nüfusun ortalama % 2,5 ile % 3 arttığı düşünülürse, her yıl çalışma yaşına gelen nüfusun önemli miktara vardığı ortadadır. Geri kalmış ülkelerde şehirleşme oranı % 14 ilâ % 10 arasında değişirken, ücretli emek artış oranları bunun % 30 ilâ % 50 altında seyretmektedir. Yapılan tahminlere göre yüzyılın sonunda geri kalmış ülkelerde şehir nüfusu milyara, işsiz sayısı da 2 yüz milyona ulaşacaktır. Yukarıdaki rakamlardan hareketle Multusiyen sonuçlara varmamak gerekir. Nitekim bugün batılı egemen çevreler benzer temayüller yaygınlaştırılarak ortalığa korku salmak isteniyor.

Nüfus artışlarının bugünkü oranlarda devam etmesi halinde dünya nüfusuyla kaynaklar arasındaki uçurum büyüyeceği ve bunun dünyanın sonu olacağı gibi kapitalist sistemin kendi ürünü olan sonuçlar azgelişir uluslarin günahı imiş gibi gösteriliyor. Aslında dünya egemen çevrelerinin kaygısı başkadır.

İşsizliğin ve sefaletin giderek artması uluslararası kapitalist sistemi temellerinden sarsma eğilimi gösterecektir. Kâra yönelik sermaye birikiminin doğa ve insan kaynaklarını yavaş yavaş tükettiğinin bilincine varan egemen çevreler, petrol krizi, çevre kirlenmesi, nüfus patlaması gibi konuları durumun sorumulusu gibi göstererek sistemin kendisini gündem dışı tutma gayreti içindedirler.

Görünüşte bu kaygılar doğrulanmaktadır. Geri kalmış ülkeler tarım ülkesi oldukları halde kendi gereksinmelerini karşılayamaz duruma gelmişlerdir. Tarım kesiminde düşük verimlilik hızlı bir sanayileşmenin finansmanı kaynaklık edemez durumdadır.. Diğer taraftan bu süre toplam nüfus içinde aktif olmayan nüfusu artırdığında çalışan kesim giderek artan ölçülerde çalışmayanı doyurmak durumunda.

Burada gelişmiş kapitalist ülkelerdeki hızlı kalkınma döneminin önemli nüfus artışlarıyla paralel geliştiğini hatırlamalıyız. Geri kalmış ülkelerdeki hızlı nüfus artışları da yeni Maltuziyen görüşlerin aksine bu ülkeler için önemli bir kalkınma dinamiğinin işaretidir.

Bugün geri kalmış ülkelerde işsizliğin giderek artması önemli bir nüfus kitlesinin sistemin dışına itilmesi (marjinalleşmesi) evrensel kapitalist sistemin uluslararası plandaki işleyişinin sonucudur. Başka türlü söylemek gerekirse, çağdaş sermaye birikiminin «yedek işsizler ordusu»ndan başka bir şey değildir.

Kır kesiminden nüfusun önemli oranlarda şehirlere kaymakta oluşu, bu işgücünü emecek sanayileşme olma

ıca, büyük kentlerin yaygın gecekondu bölgeleri oluş-
ktadır. Böylece kır kesiminden atılan nüfus ya işsiz
mak ya da hizmetçilik, ayakkabı boyacılığı, serbest
ıcılığı, kader oyunları gibi sosyal verimliliği düşük faa-
et alanlarında çalıştırılmaktadır.

Bazı iktisatçıların dediği gibi bu göçlerin gerçek
deni sanayi kesiminde, daha geniş anlamda şehirler-
ödenen ücretin kır kesimine oranla yüksek olma-
la açıklanamaz. Bu tarım sektöründeki maddî yaşa-
koşullariyle ilgilidir. Kır kesimindeki kapitalist ge-
nenin sonucu işsiz kalan köylü kitlesinin şehirlere
ğru kusulmasının sonucudur. Şüphe yok ki, sanayide
bulabilenler için yukarıdaki sav bir ölçüde geçerlidir.

Bağımlı iktisadî büyümenin «sanayileşme» işgücü
atma konusunda Birleşmiş Millet Lâtin Amerikan E-
nomik Komisyonunca verilen rakamlar ilgi çekici-
. «Lâtin Amerika'da sanayinin millî gelir içindeki
yı 1925 % 11, 1950 % 22, 1967 % 23 oranlarına
şırken sanayiin istihdam ettiği işgücü yüzyılın ilk
reğinde yaklaşık % 14, 1950 % 14, 1960 % 14
'69 hâlâ % 14 olmakta devam etmiştir.»

Slnayileşmenin bu niteliği nüfusun hizmet sektö-
ıe (üçüncü sektör) kaydırırken geniş halk kitleleri-
del sistemin dışına itmektedir. Geri kalmış ülkeler-
ki hizmet sektöründeki şişkinlik, batılı bazı iktisat-
ların ileri sürdükleri sektörler arasındaki doğrusal
yüme teorilerini de doğrulamamaktadır. (1) Geri
mış ülkelerdeki hizmet sektörünün şişkinliği tarihsel
·im dolayısiyle MERKEZ kapitalizmiyle bütünleşmenin
eliğiyle ilgilidir. Nitekim emperyalizmle bağları en
vvetli olan ülkelerde hizmet sektörünün şişkinliği en
ksek oranlara ulaşmaktadır. Venezüella'da hizmet
ctörünün millî gelir içindeki payı 1925 % 73, 1960
82'dir. Bu sonucu ülkenin petrol dolayısıyla MER-
Z kapitalizmine sıkı bağlılığı hatırlanmalıdır.

Az gelişmiş ülkelerin gelişmiş kapitalist ülkeleri
ilit etmeleri bütün yönleri kapsıyor. Sistemin işleyişi
reği ekonomik altyapılardaki taklitçilik sonuç verme-
ıce batının üst yapı kurumları bu yapıların üstüne
ırtularak toplumun uyumsuzlukları kamçılanıyor.

O halde şu soru sorulabilir: İktisadî büyüme neye
·amaktadır? Üretim kâra yönelik olmaya devam ettik-
sistemin evresel plandaki sosyal uyumsuzlukları,
işkileri giderek yoğunlaştırması kaçınılmaz sonuçtur.

Geri kalmış ülkelerde sorunların çözümü ilk başta
ra yönelik olmayan, insan ihtiyaçlarını esas alan
klı sosyal ilişkilerin egemen olduğu bir sosyal dü-
nde gerçekeşebilir. Burada önemli bir noktayı hatır-
nalıyız; sorun batı kapitalizmin bugünkü vardığı
re başka metodlarla varmak değil, fakat kapitaliz-
n varmadığı yere varmak, bunun için de onun git-
ediği yere girebilmektir. Bugün sözde farklı yollar-
n ayni yere varılma yarışı vardır. Bu yolların metod-
ı farklılığı görünüştedir. Nitekim gidilecek yol da,
def de tamamıyla farklı olduğu sürece bu gerçek-
ebilecektir. Böyle bir sosyal düzende kitlelerin

) a.g. eser

gerçek ihtiyaçları kârlılığın kuralları dışında sağlana-
bileceği gibi akıl almaz uyumsuzluklarda ortadan kal-
kacaktır.

X

SONUÇ

Bugün geri kalmış denilen ülkelerin gelişen kapi-
talist sistemle bütünleşmesi sonucu ÇEVRE ve MERKEZ
denden oluşan bir dünya sistemi ortaya çıktı. Merkezin
çevreyi egemenliği altında tuttuğu bu hiyerarşik sis-
temde, merkez dinamik, çevre ise bu dinamiğe bağımlı
bir iktisadî büyümeye itilmiştir. Başka bir değişle çevre
ve merkez arasında bir tamamlayıcılık çevrenin (geri
kalmış ülkelerin) aleyhine olagelmiştir.

Merkezde (gelişmiş kapitalist ülkeler) üretim
güçlerinin gelişme seviyesi çevredeki (geri kalmış ül-
keler) üretimin yönünü ve niteliğini değiştirmektedir.
Merkez kapitalizminin her gelişim aşaması çevrede ye-
ni uyumsuzlukları, dengesizlikleri de beraberinde ge-
tirmiştir.

Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonunda ortaya çı-
kan «bağımsızlık» savaşları da Merkezle çevre arasın-
daki tamamayıcılığı yeni biçimlerde sürdürmekten öte-
ye gidememektedir. Üretim ilişkileri önemli değişikliğe
uğramadan merkezi taklit eden sözde (kalkınma po-
litikaları) dünya sisteminin yeniden üretilmesnden
başka sonuç doğurmamakta, giderek belirli bir azınlığı
daha yoğun biçimlerde gelişmiş kapitalist ülkelerle
bütünleşmektedir.

Bu «kalkınma politikalarına» aslında emperyalizmle
bütünleşme politikaları demek daha doğru bir yaklaşım
olur. Sistem hiyerarşik olunca, tamamlayıcılık devam
ettikçe, çevrenin merkeze dönüşmesini düşünmek o-
lanaksızdır. Bu sonuncu nokta da aydınlığa kavuşma-
dıkça geçerli bir kalkınma politikası da ortaya konulamaz.
İşte bu yüzden ikinci savaştan bu yana geliştirilen
«kalkınma teorileri» havada kalmakta, yine ayni se-
bepten uygulanan politikalar istenilen amaçların tersini
doğurmaktadır.

İkinci dünya savaşı sonrasındaki «sanayileşme»
aslında sadece tamamlayıcılığın biçimini değiştirmiş,
özünde bir değişiklik getirmemiştir. Daha da ötede top-
lumlardaki dengesizlikleri, uyumsuzlukları başka biçim-
lerde yoğunlaştırmak gibi sonuçları da beraberinde ge-
tirmiştir. Sözü edilen «sanayileşme» geri kalmış ulusların
temel sorunlarına çözüm getirmek şurda dursun, böyle
bir çözüme ters sonuçlar doğurarak eski uyumsuzluk ve
dengesizlikleri yeni biçimlere sokmuştur.

Geri kalmış ülkelerde gelişen söz konusu «sanayi»
gelişmiş kapitalist ülkelerdeki üretim güçlerinin gelişim
seviyesine denk düşen bir tamamlayıcılığı oluşturuyor.
Böylece verimliliği giderek düşen faaliyeter geri kalmış
bölgelere doğru kaydırılmakta, çevreden merkeze doğru
olan tek yanlı değer akışı yeni biçimler ve yöntemlerle
sürdürülmektedir. Şüphe yok, tamamlayıcılığın sanayiye

(1) Bkz., C. Clark. The conditons of economic
prograss.

dayanması süreci, özünde değiştirmemektedir.

Uygulanan koruyucu politikalar «gümrük politikaları» süreci olumsuz biçimde etkilemiş, uluslarüstü şirketlerin farklı biçimlerde geri kalmış ülkelere girerek holdingler yoluyla değer akışını hızlandırma sonucunu doğurmuştur. Böylece yerli burjuvaziler komprador değil, fakat ortakçı burjuvaziye dönüşmüşlerdir. Belirli politikalar, belirli tarihsel ve maddî koşullarda istenilen sonucu verebilirler. Herhangi bir politika maddi temellerle uyumlu olduğu ölçüde sonuç verir. İstenilenin tam tersine koruyucu politikalar ulusal sanayiyi korumak yerine sanayinin gayrimillileşme niteliğini pekiştirmeye yaramaktadır.

Geri kalmış ülkelerde kalkınma plânları için de aynı şeyler söylenebilir. Planlama, ona maddi temel teşkil eden, uygun üretim ilişkileri varolduğu sürece gerçek anlamda planlama olabilir. Bu sonuncu girişimler de batıda uygulanan, adına «plan» denilen, sistemin uyumsuzluklarını gidermeye yönelik kapitalist programlamaların geri kalmış ülkelerde kopya edilmesinden öteye bir şey değildir.

Geri kalmış ülkelerdeki plânlama hakkında Hindistan belirgin bir örnektir. 30 yıla yaklaşan «plânlı kalkınma» nın sonucu ortadadır. Bu sonucu ülkede temel sorunlar çözüme ulaşmak bir yana, çözüm bekleyen sorunlar daha da artmakta, açlık, işsizlik, cehalet 30 sene evvelki gibi sürüp gitmekte, enerji yetersizliğinden fabrikalar sürekli kapanma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Geri kalmış ülkelerde son yıllarda «kapitalist olmayan yol» denemeleri de iflâsla sonuçlanmış, bu sonuncu ülkeler ayni bağımlılık, sömürü, şartlandırma ilişkilerinin tutsağı olmaya devam etmişlerdir.

Bugünkü iktisadi büyüme dünya kapitalist sisteminin yapısı ve işleyişi ile uyuşan bir büyümedir. Bir iktisatçının değişiyle «kalkınmasız iktisadî büyümedir» (2).

Söylemek uygun düşerse şimdiye kadar uygulanan kalkınma politikaları «kör adamın, karanlık odada bulunmayan, kara kendiyi aramasına» benzemektedir.

Geri kalmış ülkelerdeki, ekonominin farklı sektörleri arasındaki kopukluk ve uyumsuzluklar tarihsel olarak azgelişmişliğin oluşumuyla ilgilidir. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki modele benzememektedir. Geri kalmış ülkelerin merkez kapitalizmiyle bütünleşmesi ihracaat sektörü kanalı ile olmakta, ihracat gelirleri de lüks harcamalara yönelmekte, dolayısıyla iç pazar, kitle tüketiminin dışında oluşabilmektedir. Teknolojinin ithali de sanayileşmenin temelini oluşturan sermaye malları üretimini engelleyerek içe dönük ve bağımsız bir kalkınmanın temel koşullarını ortadan kaldırmaktadır.

Daha evvel de söylediğimiz gibi geniş ihracaat olanaklarının lüks tüketim harcamalarını oluşturan kesimi genişletmesi, kamuyu sermaye malları üretmeye zorlamaktaysa da bunun, son analizde lüks tüketim malları kesiminin desteklemeye yöneldiği hatırlanmalıdır.

Yukardan beri söylenenlerin ışığı altında denilebilir ki, geri kalmış ülkelerde gerçek anlamda kalkınma ancak kapitalist verimlilik kurallarının dışına çıkılınca, kaynaklar insan ihtiyaçlarına göre kâra göre değil, dağıtılıp şimdiye kadar geliştirilen kalkınma modellerinin dışına çıkmakla gerçekleşebilir. Bu da uluslararasında, eşitliğe dayalı bir ortamda dayanışmayla gerçekleştirilebilir. Bunun dışındaki tüm girişimler olsa olsa sorunun çözümünü geciktirmeye yarayacaktır.

SON

(1) Clowver Dalton; «Growth Without development» in economic survey of liberia. 1965

Türkiye'de Kira - Ücret İlişkisi

Türkiye emperyalist dünya ekonomi sisteminin sömürülen, azgelişmiş bir ülkesidir. Türkiye'nin sorunlarının temel kaynağı emperyalizm olgusunun yarattığı çarpık kapitalist gelişmedir. Kira ve ücret ilişkileri açısından incelediğimiz konut sorununu da bu temel gerçeğin ışığında ele aldık.

1965 ve 1972 yılları arasında bütün Türkiye'de kiralar % 54 artarken ücretler % 49'luk bir artış göstermiştir. Üstelik kira miktarlarındaki artış büyük kentlerde daha da hızlıdır. 1955 — 1965 yılları arasında kira artış hızı Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana'da sırasıyla % 248, % 255, % 278 ve % 240 olmuştur. Bunun yanısıra Türkiye'de kiracı olan aile sayısının da giderek arttığını görüyoruz. 1955'te kiracı sayısı 567 bin 250 iken, 1965 yılında 878 bin 228'e çıkarak % 54.82 oranında bir artış köstermiştir. Kirada oturan ailelerin oranı 1955'te % 36.6 iken, bu oran 1965'te % 45.8 olmuştur. Kira artışlarından bütün çalışan sınıf ve tabakalar etkilenmektedir. 1965 nüfus sayımının sonuçlarına göre % 82'si 200 liradan az kira ödemektedirler ve ortalama olarak aile gelirlerinin % 14'ü konut kirasına ayrılmaktadır. Ne var ki aileler gelir gruplarına ayrıldıklarında konut kirasının aylık gelir içindeki oranının gelirle ters orantılı olarak değiştiği görülmektedir. Dar gelirli kitleler için konut sahibi olma olanağı tasarruf edememe sonucu ortadan kalkmıştır. İmar ve İskân Bakanlığınca gecekondu bölgelerinde yapılan araştırmalar, bu bölgelerde yaşayan ailelerden % 86'dının hiçbir şekilde tasarruf yapamadıklarını göstermektedir.

Görülüyor ki kentsel alanlarda ki konut kiraları sürekli artmakta öte yandan git gide daha çok insan mülksüzleşerek kiracı saflarına katılmaktadır.

Güncel Sorun : Köy Enstitüleri

MEHMET KOÇ

Köy Enstitüleri üstüne henüz son söz söylenmiş değil. Özellikle alfabesizlik sorunu çözüm beklediği sürece konu tartışılacak ve güncelliğini sürdürecek. Ancak geçmişten kaynaklanarak, yurdun somut koşullarını ve **evrensel** veriler doğrultusunda düzenlenecek olan eğitim politikasının doğru saptanmasında geçmişi doğru değerlendirmenin önemi daha da artıyor. Ne var ki bu «doğru değerlendirmede», «ortak çizgide» şimdilik anlaşabilmiş değiliz. Bir yanda «geleceğe ait düşüncelerimiz vardı. Bunlar hayale dayanmıyordu» savıyla, bu kurumları aşırı derece idealize eden «hayalciler»... Bir yanda «modası geçmiş eğitim kurumları» diyerek sorunu basite indirmeyen, mekanik yaklaşımdan kurtulmayanlar. Burada her ilerici hareketi, tüm demokratik talebeleri komünistlikle suçlayan, bu kurumların sonuna dek içeride olan köklerini dışarıda arayan gerici, yoz, halk düşmanı emperyalist - bezirgan ortaklarının değerlendirmelerini ciddiye almadığımızı belirtelim.

Evet... Köy Enstitüleri güncelliğini sürdürüyor. Bu Güncelik özelllikle henüz çözülmemiş «Okuma - yazma» sorunundan kaynaklanıyor. Hiç kuşku yok ki alfabesizlik, eğitim sorunlarının bütünü değildir. Ancak sorunun en önemlisi ve temelidir. Sosyal bir ürün olan beynimize açılan en aydınlık penceredir. Bu pencereden girilerek öğretilebilir ak ve kara. Halkın yükselen ekonomik ve demokratik taleberini haykırmasını bu pencereden girerek öğretebiliriz. Ne yazık ki bu pencere yirminci yüzyılın son çeyreğine girmemize karşın henüz bütünüyle açılmamış.

Okuyup - yazma konusundaki ilk ve köklü girişimler Köy Enstitüleri dönemine rastlar. 1940-46 yılları arasındaki «İlköğretim seferberliği» bazı bölgelerdeki jandarma dayağıyla okul yaptırma yanlışlığı bir yana, okuma - yazma sorununun çözümünde en etkin girişimler olmuştur. Ancak 1946 dan sonra girişim yavaşlamış, giderek durmuştur. Daha sonraları da «Devlet bütçesinin elverdiği ölçüde okul yapımı yoluna gidilmiş ve sorun «ihmal» edilmiştir. Bugün okuma — yazma sorunu kara bir yara olarak karşımıza çıkmaktadır. Ve bu yara vurulacak neşteri, neşter de güçlü bir eli beklemektedir. Sorunu kökten çözecek güçlü bir eli.

Bu güçlü el Köy Enstitülerinden başkası değildir. Gene burada belirtelim ki yeniden kurulması özlenen Köy Enstitüleri 1940 yıllarının Enstitüleri değildir. Bu gün Enstitüler yeniden kurulacaksa, 4.5. milyonluk proleteri, kırlardan kentlere kaymış politik dinamizmi ve iç - dış göçün gereksinmelerini karşılayan 1975 Türkiyesinin Enstitüleri olacaktır. İşte o zaman aşağıda sunduğumuz acı tablonun çözümü gerçekleşebilir.

Millî Eğitim Bakanlığı kaynaklarından aktardığımız bu tabloda genel olarak okuma - yazma sorunu açıkça durumun vahametini gösterirken özel olarak kadınlar aleyhindeki geriliği ve bölgeler arasındaki adaletsizliği de sorumluların yüzüne haykırmaktadır.

OKUMA YAZMA YÜZDELERİ

İLLER	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Ankara	85	63	76
İstanbul	83	68	76
İzmir	84	66	75
Eskişehir	84	59	72
Kırklareli	85	55	70
Bilecik	81	54	67
Çanakkale	73	55	64
Kocaeli	78	49	64
Denizli	73	54	64
Bursa	67	59	63
Tekirdağ	72	54	63
Konya	77	45	62
Edirne	80	47	60
İçel	73	43	60
Muğla	72	46	60
Sakarya	74	44	58
Aydın	72	45	58
Isparta	73	41	58
Kayseri	74	40	57
Nevşehir	70	45	55
Uşak	70	44	55
Balıkesir	66	44	54
Manisa	66	41	54
Afyon	70	34	53
Adana	69	40	55
Artvin	75	35	53
Çankırı	72	36	53
Burdur	66	40	53
Antalya	66	39	52
Malatya	66	38	52
Kırşehir	68	38	51
Zonguldak	70	33	51
Niğde	68	34	50
Erzincan	61	36	50
Kütahya	65	37	50
Bolu	54	39	48
Amasya	62	33	48
Hatay	67	28	48
Gaziantep	65	29	47
Gümüşhane	63	29	47
Tokat	62	30	47
Rize	69	27	46
Samsun	62	29	46
Sivas	65	27	45

ÖNCE EKMEK

ORHAN KEMAL

Ayten tavanda yanan ufacık ampulün ışığında sırtüstü uzanmıştı sedire. Elinde günlük bir gazetenin haftadan haftaya verdiği ilâvelerden biri. Görmeden bakıyordu. Oysa neler yoktu ilâvenin o sayfasında, genç kız kalplerini hoplatacak! Eldivenlerden söz ediyordu ilâve. Kumaş, yün, saten, podanj, desenli, desensiz. On beş liradan yetmiş beş liraya kadar. Sonra pudriyerler. Gümüş, sarı maden. Yetmiş beş liradan üç yüz liraya kadar. Bilezik, tarak, çeşitli kolyeler, gece ayakkabıları, botlar, çantalar, sonra gece elbiseleri, şapkalar,, boneler, orlon, fün, naylon kazak, bluzlar, tuvalet makyaj takımları, vazolar, şekerlikler, seramikler...

Elindeydi ilâve, bakıyordu oysa, görmüyordu. Artık ne olursa olsun okula bir tekme çalışacaktı. Az sonra kim bilir hangi İstanbul şaraphanesinden fitil gibi sarhoş dönecekti babası. Açacaktı ağzını, yumacaktı gözünü. «Bıktım, usandım sizden hanım. İşler akıntıya gitti, kazanamıyorum diyorum, anlamıyor musunuz? Maksadınız ben öldürmek mi? Ben ölünce çalışmağa köpek gibi razı olmayacak mısınız? Sen de çalış, kızın da çalışsın, farzedin ki öldüm, geberdim yahu...» ,,

Bir zamanlar ilkokula kuş cıvıltılarını hatırlatarak gidip geldiği mahalle arkadaşlarından pek çoğu gibi, o da artık vedâ etmeliydi ortaokula. Ortaokula, ardından gelecek liseye, üniversiteye, doktorluğa. Yani aç yarı tok. Birbirini kesen sokaklarla dolmuş otobüslerin vızır vızır gelip geçtiği caddeleri yaya, beş parasız ama hiç bir şeye imrenmeden, hiç bir şeye benim olsa diye bakmadan, iç geçirmeden gidip gelişlere de elvedaydı artık. İlkokuldan sonra öğrenime sırt dönüp ekmek ardında koşan arkadaşları gibi o da trikolarda çalışacaktı. Annesi kaç kez iki gözü iki çeşme: «Aman yavrum, bakma sen babana. Oku. Hevesin de var, bırakma okulcuğunu. Biz bugün varsak, yarın yokuz!»

Elindeki ilâveyi attı.

Babası hiç olmazsa annesinin çamaşıra, tahtaya falan gitmesini istiyor, zorluyordu. Gecelerce dinlemişti kavgalarını göz yaşları içinde:

«Babanın mütteymum olduğu devirler tarihe karıştı hanım. Eski çamlar bardak oldu bardak!»

«Bağırma. Komşulardan utan. Ele güne karşı rezil olduğumuz yeter!»

«Artık rezalet de, vezaret de vız gelir bana!»

«Bana gelmez. Kızımız var. Çocuğun istikbalini düşün!»

«Beni düşündüler mi? Benim istikbalimi düşündüler mi? On beşimde yoktum, boynuma işporta takılıp sokaklara salıverildiğimde. Benim canım yok muydu? Ben insan değil miydim? Ben okumak istemiyor muydum? Okuyan, birer meslek sahibi olan arkadaşlarıma hâlâ içim yanarak bakmam mı? Kim acıdı bana? Kim çekti benim nazımı?

«Neden evlendin? Niçin çocuk yaptın?»

«Pencerede yolumu gözetlemesen, romanlarımın arasına aşk mektupları koymasan...»

«Susss!»

«Ne var gene komşular mı »

«Hayır, kız uyanıktır belki, duyar ayıp olur!»

«Duysun, duysun be! Neyimeydi benim evlenmek? Hem de koskoca bir müteyemmum kızıyle? Çalışan bir kadın yeterdi de artardı bana. Sırt sırta verir, birbirimize yüz olmadan...»

«Evet, öylesi daha iyiymiş ama, geçti.»

«Geçtiyse, zararın neresinden dönülürse kârdır. Madem kızının okumasını istiyorsun, tahtaya git. çamaşıra git, aşçılığa git. Beni düşünme, kızını düşün!»

«.....»

«.....»

Yorganın altında sıcak göz yaşları dökerek gecelerce dinlemişti. Dışarda karlar savrulur, acı rüzgâr kendini yerden yere çalar, sonra baharlar gelir, evde gecelerce süren bu atışma, değişmezdi. Annesi sızılı, kalbi pırıl pırıl gözlerinden kara kara gölgeler uçuşan, dermansız kadın, nasıl giderdi el kapılarının tahtası, çamaşırı, yemeği, söküğü, dikiğine?

Kirası aylarca ödenmiyen evin sokak kapısı çalındı. Ayten anladı. Fırladı sedirden, koştu açtı. Babasıydı. Şarap kızılı vurmuş ablak, koskocaman yüzüyle öfkeli, girdi içeri. Bakmadı bile yüzüne kızının. Çalışsınlar.

İLLER	ERKEK	KADIN	ORTALAMA
Trabzon	69	23	45
Yozgat	60	29	44
Giresun	64	25	44
Sinop	56	33	44
Çorum	66	30	43
Elazığ	70	24	43
Kars	59	27	43
Tunceli	65	19	43
Kastamonu	58	28	42
K. Maraş	65	17	41
Erzurum	67	25	41
Ordu	61	17	39
Bingöl	61	21	35
Bitlis	48	13	34
Muş	49	16	33
Urfa	48	16	33
Adıyaman	48	10	29
Diyarbakır	40	9	24
Mardin	40	9	24
Ağrı	40	11	26
Van	40	10	26
Siirt	35	16	26
Hakkari	27	13	20

efedim, şaraphanedeki emekli haksız mıydı? «Baktım işler gitti akıntıya. Emeklilik maaşı yetmiyor. Oğlanlarla kızı seferber ettim. Şimdi her biri işde. Evmiize bet bereket geldi, bet bereket!»

Sonra da eklemişti:

«Önce ekmek!»

Altları delinmiş, sarısını atmış, kat kat pençeli pabuçlarını çıkardı, ağır ağır çıktı merdiveni. «Önce ekmek!»ti. «... sonra başkası. Okumak, bir meslek sahibi olmak, evet ama neyle? Önce ekmek, sonra her şey. Hay hayım gitti vay vayım kaldı. Bir bu kadar daha yaşayacak değilim. Bana ne kızımın ben öldükten sonraki doktorluğundan? Kendi gibi bir doktor yahut eczacıyla evlenir, oooh kekâ».

Az önce kızının sırtüstü uzandığı sedire kendini bıraktı.

Ayten çok eskiden olduğunca, geldi. babasının dizine oturdu. Kolunu boynuna attı. Adam bir şeyler sezerek okşadı kızının gür kumral saçlı başını. Yolda karısı için düşündüğü çok ağır şeyleri unutuverdi. Oysa gene pek çok gecelerde olduğunca sövüp sayacak, en çok karısını «mütteymum» babasını karıştıracaktı.

«Okulu bırakıyorum babacığım!»

Adam, birden tokatlanmışçasına şaşırdı :

«Niçin?»

«Çalışacağım.»

«Nerede?»

«Trikolarda. Arkadaşlarım var orda çalışan. İlk zamanlarda pek bir kazanç yokmuş ama, zamanla, ustalaştıkça, hem biliyor musun, onlarla birlikte çalışacağım diye öyle sevindiler ki. Yarın sabah gidiyorum».

Günlerden beri kızıyle karısının çalışmasın isteyen babanın içinde pişmanlığa, acımağa dair bir şeyler geçti. Ağlayacak kadar hislendi. Gırtlağına bir şeyler sokulmuşçasına huzursuzluk duydu. Belli belirsiz:

«Hanım!» diye seslendi, «hanımcığım!»

Uzun boylu, kupkuru renksiz kadın sabunlu ellerini kirli önlüğüne kurulayarak geldi:

«Efendim?»

Adam konuşmadı. «Bu kız çalışmak istiyormuş. Haberin var mı? diyemedi. Dese boşanacak, ağlayacaktı. Karısına uzun uzun baktı, bakıştılar. Ayten babasının ayak ucunda dikiliyordu. Parmaklariyle oynuyordu, veda ettiği okulunu, daha çok da bayıldığı kimya dersini düşünüyordu. Kimya, biyoloji, aritmetik. Yarın için hazırlanacak yığınla ödevi vardı. Şimdi otursaydı masa başına gece yarısı hazır olabilirdi ancak. Ama yıllardan beri ilk kez kimyacı, belki de aritmetikçi, Ayten'i soracak, arkadaşları: «Gelmedi efendim» diyecekler, öğretmenini şaşırtacaklardı. Yıllar yılı okula kırk derece ateşle gelip bütün zorlamalara karşı eve dönmeyen Ayten neden gelmezdi? Niçin? Oysa onunla övünüyorlardı. Biyoloji öğretmeni aklına sokmuştu asıl doktor olmasını. Bir de komşuları varisli Hediye nine. Yıkıldım yıkılacak bir ahırda terk edilmiş, yetmişlik bir kadındı. Komşular elbirliğiyle yiyecek, arada eski teneke mangalına kömür ateşi, sırtına geçirecek üst baş vermeseler yapayalnız çıldırmasa bile, acı rüzgârların kendini yerden yere vurduğu gecelerden birinde, bekli de sabaha sağ çıkmazdı.

«Hediye nine?»

«Yavrum».

«Ben doktor olunca seni muayenehaneme alırım, varislerini tedavi ederim.»

«İnşalah kızım.»

«Sırtına beyaz bir iş gömleği, ayaklarına yeni pabuç» O zaman beni unutursun kız!»

«Unutmam Hediye nine, vallahi unutmam!»

«Ya unutursan?»

«İki gözüm kör olsun ki unutmam ha!»

«Aman yavrum o nasıl lâf? Düşmanların gözü kör olsun. Unutsan bile değil mi ki bu kadar düşünüyorsun, bu da yeter bana».

Dışarıda sulu sepken mahalleye saldırıyor gene. Aklına Hediye nine geldi. Koştu mutfağa. Bir kap aldı, mercimek çorbası doldurdu; bir parça ekmek, kocaman bir baş soğan, biraz tuz. Babasiyle annesinin ne konuştukları umurunda bile değildi. Evden yıldırım gibi fırladı. Sulu sepken az kalsın uçuracaktı. Kurşun gibi daldı Hediye ninenin yarı aralık kapısından içeri. Az önce bir komşu bir parça kömür ateşi götürmüştü. Sırtında yorgan adına lime lime mitil, kapanmıştı ateşe. Elli beş yıl önce İstanbul'un gene böyle mahalleyi döven sulu sepkenini düşünüyordu düşündüğünü seçemeden. Onbeş yaşındaydı. Zeyrek'in arka mahallelerinden birinde, saçakları dantelâ gibi işli kocaman bir ahşap evin merdivenlerini genç ayaklariyle kurşun gibi iner-çıkar, karların savrulduğu, ayazların kestiği erken sabahlarda. dirseklerine kadar çemirli tombul kollariyle su taşırdı köşe başındaki çeşmeden.

«Hediye nine bak, ben geldim!»

Uyandı elli beş yıl önceki İstanbul'un sulusepken sabahından. Baktı Ayten'e:

«Hoş geldin yavrum!»

«Ne düşünüyorsun?»

«Bilmem.»

«Bak sana mercimek çorbası, ekmek, bir de ne getirdim, bil bakalım!»

Bilirdi, bilirdi:

«Sovan mı?»

«Al. İyi ettim mi?»

«Sağol yavrum. Allah iki cihanda aziz etsin!»

Sonra çorba sahanı, ekmek, sovanı oracığa bırakıp doğrulmakta olan kızın kumral başını avuçlariyle tuttu, yanaklarını öptü:

«Ayten», dedi. «Ayten'im benim; yavrum, sen doktor oluncaya kadar bekliyeceğim, ölmiyeceğim. Karar verdim. Senin doktor olmanı bekliyeceğim!»

Ayten kendini tuttu.

«Kaç yıl vardı doktor çıkmana Ayten?»

«Sekiz.»

Hediye nine parmaklariyle hesapladı. O zaman yetmiş sekiz yaşında mı olacaktı? Kabil miydi? Sekiz yıl daha yaşayabilir miydi? Ama bunları genç kıza açık edemez, onun neşesini kaçıramazdı.

«Muayenehaneni silip süpüreceğim. Hastalarına bakacağım. Sen de benim varislerimle şekerimi, midemdeki yelleri, bağırsak ağrılarımı iyi edeceksin değil mi?»

Ayten kendini zor tutarak;

«Tabiî tabi,» dedi her zamanki gibi.

Sonra dışarının sulu sepkenini yıldırım gibi geçti.

ANIT ŞEHİR

Şakir Altay
Ceza Hakimi — ANKARA

1906 yılının İzmirinde
gözlerini açtı
Mustafa Fehmi.
İzmirin «Muallim mektebi»
Mustafa Fehmiye
Kubilay adını verdi,
Geçti Bursaya,
unutuldu Mustafa Fehmi,
«Bursa Muallim Mektebi»
o'na sadece Kubilay dedi.

Değirmen dağı ile
Hıdırlık tepesi
üstüne kurulmuştur
Menemen şehri.
Menemen'de «ihtiyat zabiti»
Kubilay Mustafa Fehmi.

İstanbulda Erenköyde
Şevki paşa köşkünde,
oturur
bir nakşibendi şeyhi.
Adı; şeyh Esat efendi.

Menemen hastahanesi
imamlığından emekli
laz İbrahim ve
adamlarını
şeyh Esat efendi,
İstanbuldan yolladığı
çil çil
altınlarla
besledi.

Manisa.....
bey, paşa, vezirlerin
eğitim yeri.
Ünlü şehzadelerin şehri...
Ve de burada
Muradiye camii
içinde
hova laz İbrahim efendi.
Manisanın
Tevfikiya mahallesinde
yapıldı.
gizli bir toplandı.
hova laz İbrahim
huzurunda,
Nakşibendi şeyhi,
giritli derviş
Mehmet Mehdi
ve
kuyruğunu sallıyan
köpeği
Kitmir'in
karşısında
ettiler
büyük yemini
verildi karar :
« gerekiyorsa
tüm başlar
kesilecek»ti...

Soğuk bir kış günü,
Aralık ayının
yirmi üçü
yıl 1930
Güzel ve de
tığ gibi
bir ihtiyat
zabiti.
Erlerinin başında
tam yirmi dört
yaşında,
bölüğiyle
beraber
uygun adım
geçiyor.
Devrime karşı çıkmış
azgın bir gürüh,
başlarında
nakşibendi şeyhi

giritli devriş
Mehmet Mehdi.
Arkalarında
Kıtmir nam
köpekleri.
Ellerinde yeşil
bayrak
dillerinde

tekbir
sesi...
Önde giden
Kubilay
bunları karşıladı.
Kollarını açıp bağırdı.
— Durun, nereye, kime?
— Nereye mi?
patişahımız efendiye.
din elden gidiyor
iman kalmadı,
hacıya hocaya,
inan kalmadı.
Kurtaracağız dini
ve devleti,
ve dahi
patişahımız
efendiyi.
Azgın kalabalık
durmadı,
Kazaz camii aralığından
çarşı içine
yürüdü.
Başta giden
y o b a z ı n
vurun diye
çınlayan sesi.
Bir
başkasının
mermisi.
Yaralanıp yere düşen
Kubilay.....
İşte
o sıra,
kapanan
bir pencere
ve,
kırılan bir cam,
v e b i r k a d ı n
sesi,
v a y y y y.....

bağ testeresiyle
kesilmişti
b a ş ı....
Böylece
başından ayrılan
bu vücudu
ç a r ş ı
içinde,
y o b a z l a r
vahşi bir zevkle
s ü r ü d ü...
Yeşil bayrağın
tepesine asıldı,
K u b i l a y ı n
başı.

Ve de
yobazın biri
çarşı içinde
taşıdı
b u b a ş ı.
Halk şaşırdı,
halk korktu,
şaşkınlık ve korku
içinde
üçü beşi
bu işe
alkış
tuttu.
Korkmayan,
şaşırmayan
kişilerden ikisi :
Biri
korucu Ş e v k e t,
diğeri
H a s a n.
mahallenin bekçisi.
Bunlar
çırpınıp çıktılar
halkın içinden.
« etmeyin yazıktır.
kanun var»
dediler.
Hortlamıştı
ne çare
i r t i c a,
bunlarda ruhlarını
A l l a h a
teslim
ettiler.

« Ey Türk istikbalinin evladı»
unutma
bu tarihteki
dünü.
Soğuk bir kış günü·
O gün başta,
Büyük Devrim Ustası
Gazi Mustafa Kemal
Paşa
vardı...
İstanbul'a
haberi
getirenleri.
Gazi Mustafa Kemal
Paşa,
bizzat
kendisi
tek tek
dinledi.
Bir
an,
düşündü,
durdu.
Önasyanın
Bozkurdu,
arkasından hürmetle
bekleyenlere,
başıyla
işaret verdi :
H a y d i
A n k a r a 'ya
dedi.

Çankayada
O, kartal yuvasında
huzurda bekleyen
iki kişi :
Mustafa Mağlalı,
kolordu komutanı,
Şükrü Kaya,
İçişleri Bakanı.
Aldılar emri :
T e z y a k ı l s ı n
Menemen şehri.

Çıt yok.
Döndüler geri.

Olaydan
dört gün sonra,
Gazi Mustafa Kemal
Paşa
Genel Kurmay Başkanlığına
çekti
şu teli :
« Büyük Ordunun
kahraman, genç
subay, ve
Cumhuriyetin Ülkücü Öğretmen Ordusunun
kıymetli uzvu
K u b i l a y
temiz kaniyle
Cumhuriyetin canlılığını
tazelemiş ve
kuvvetlendirmiştir.»

Mustafa Muğlalının
« divanı harbi
Menemende kuruldu.
Kubilayın, korucunun, bekçinin
Devrim uğruna, A l l a h a
kavuştukları yerde,
Menemen çarşısının
ortasında,
otuz yedi,
yobazın
başı
1931 yılının
Mart yedisinde
vuruldu.

Gazi Mustafa Kemal
Paşaya
varıp dediler :
« Divanı harp
gereğini
ifa etti.
Otuzyedi yobazın
başı
gitti.
Ve irtica
bitti. Onlar etti. sen etme.
Suçu yok Menemenin.»

Gazi Mustafa Kemal
Paşanın,
gözlerinden boşanırken
yaş.
Karşıda
yeşil bayrak

TOKAT DEDİKLERİ

15 Şubat Olayları sonrası gelişmeler aşağıda belirtilmiştir.

1 — Genel durum: Tokat'ta olaylar tümüyle yatışmıştır. Özellikle halkımızın faşizmi tanımasında olaylar yararlı olmuştur. 15 Şubat olaylarını düzenleyen siyasal partilere ve yan kuruluşları durumunda olan örgütlere bağlı kişiler bile olaylara sahip çıkmamakta, savunamamaktadırlar. Ancak olayları dinsel açıdan tahrik eden fanatik çevreler iftiralarını sürdürmektedirler.

2 — Olyaları izleyen günlerde Tokat Merkez Namık Kemal İlkokulu öğretmeni Mehmet Başpınar'ın evi taşanmış, durum güvenlik makamlarına illtilmiştir. Yine, üyelerimizden Artova — Arabacı Musaköy Ortaokulu öğretmenlerinden Osman Çalışkan ve Mustafa Behçet Dur'un birlikte kaldıkları ev birkaç gece üst üste taşanmış, durum güvenlik makamlarına iletilmiştir.

3 — Şubemiz Yönetim Odası Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığınca aranmış, suç unsuru hiç bir şey bulunamamıştır. Bu konuda ilgili belge elimizdedir. Ancak daha sonra Tokat C. Savcılığı tüm evraklarımıza el koymuş, incelemiş, bunlardan birkaç bildiri, bülten ve gazeteye el koymuş, geri vermemiştir.

4 — 15 Şubat olayları sırasında Bakkal Rıza Dalkına tabancayla ateş ettiği iddiasıyla tutuklanan Tokat Öğretmen Okulu Müdürü Rasim Altıntaş 14 Mart 1975 günü kefaletle serbest bırakılmıştır. Kısaca olay şöyledir: 15 Şubat günü Rasim Altıntaş'ın kalabalık bir saldırgan grubuyla okula doğru geldiği görülmüştür. Devrimci olduğu bilinen okul yakınındaki Bakkal Rıza Dalkın'la Rasim Altıntaş'ın sert bir tartışmaya girdikleri görülmüştür. Bu arada Rasim Altıntaşın tabancasıyla Rıza Dalkın'a ateş ettiğini gören tanıklar vardır. Olay 15 Şubat günü saat . 17—17.30 sıralarında olmuştur. Öğretmen Okulu müdürü Rasim Altıntaş faşist tutumuyla öteden beri tanınmaktadır.

5 — Tokat Öğretmen Okulundan komando oldukları bilinen 11 öğrenciyle 14 devrimci öğrenci sürgün edilmişlerdir. Öğrencilerin nakil belgelerinde Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğünün 10.3.1975 tarih ve 6524 sayılı emirleri gerekçe gösterilmektedir. Ancak devrimci öğrencilerin olaylarda hiç bir suçları olmadığı halde sürgün edilmeleri tam bir adaletsizlik örneğidir. Komando öğrenciler okulda sayıca çokturlar, ayrıca olaylar sırasında ve sonraki günlerde açıkça suç işlemişlerdir. Okul yönetimi, mazlumu daha çok ezlrek, içinde bulunduğumuz dönemin faziletini yerine getirmiştir.

6— Tokat İmam — Hatip Lisesi Öğrencileri 17 Şubat günü, Meslek Dersleri öğretmenlerinin dışındaki öğretmenleri istemediklerini belirterek boykot yapmışlardır. Millî Eğitim yetkilileri istenmeyen öğretmenleri bir hafta izinli saymıştır.

7 — Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişleri olaylarla ilgili görülen bütün öğretmen, idareci ve öğretmenlerin ifadelerini almışlar, ancak henüz bir sonuç çıkmamıştır.

8 — Yine, okullarda devrimci öğrencilere yapılan bir baskının sonucu olarak GOP Lisesinden 1 Ticaret Lisesinden de iki devrimci öğrenciye mecburî tasdikname verilmiştir.

9 — Öğretmen Okulu, Ticaret Lisesi ve GOP Lisesinde huzursuzluk sürmektedir.

10 — MEB. Müfettişleri tümüyle 15 Şubat olaylarıyla ilgili olarak soruşturma yapmışlar, henüz bir sonuç çıkmamıştır.

Durumu bilgilerinize sunarım.

TÖB — DER Tokat Şubesi

üstüne asılmış
bir baş,
dururken
O gün, devrimin kalbi
tüm vatanda
vuruyordu.
Ve de o gün,
Bu ses,
tüm vatanda
tüm heyecaniyle
duyuluyordu.
Gazi Mustafa Kemal
Paşa kalkı ayağa.
Anlamadınız beni dedi.
Yakılacaktı
Menemen, şehri.
ve orada,
yanan ateşin
bıraktığı,
bir anıt şehir
yükselecekti.
Ben,
Halkıma yapacaktım
yeni bir şehir ve bu
şehrin ortasına
devrim kanına
eli bulaşmamış bir
cami ve de çarşı.
Fakat siz çıktınız
bana karşı.
Yakılacaktı
Menemen şehri ve orada,
Doğal bir anıt
şehir yükselecekti.

Bu anıt, Cumhuriyetin ilânından yedi yıl sonra, burada, baş gösteren irtica. yakılarak yokedilmiştir diye, tüm cihana bağırıp, haykıracaktı.

TİB HABERLERİ

Tüm İktisatçılar Birliği Genel Kurulu 29.3.1975 Pazar günü toplandı. Genel Kurulda geçici yönetim kurulunun çalışmaları ve dernek faaliyetleri tartışıldı. Genel Kurul'da seçilen yeni yönetim kurulu iş bölümü yaparak faaliyete geçmiştir. Yeni seçilen arkadaşlar:

Genel Başkan : Aydın Köymen, Genel Sekreter : Bilâl Sadi Oğuz, Genel Sayman : Mehmet Tanju Akad, Üye : Abdullah Yılmaz. Üye : Namık Özcan, Üye : Sıtkı Coşkun, Üye : Yücel Özel, Üye : Toygun Eraslan Üye : Serdar Elçi.

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ PANEL TOPLANTISI DÜZENLEDİ :

Birlik 23.3.1973 Pazar günü Prof. Sadun Aren, Doç. Dr. Bilsay Kuruç, Doç. Dr. Alpaslan Işıklı ve Dr. Yalçın Küçük'ün katıldığı **«1975 Yılında Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Sorunları»** konulu bir panel toplantısı düzenlenmiştir. Panele Prof. Sadun Aren, Türkiye'nin karmaşık bir kapitalist yapıya sahip olduğunu ve kapitalizmin her sorunu çözerken yeni sorunlar ortaya çıkardığını bunun en belirgin örneğinin de kapitalist dünyanın bugün içinde bulunduğu bunalımdır demiştir. Türkiye kapitalizminin bugün içinde bulunduğu en önemli sorunlardan bazılarının hayat pahalılığı, işsizlik ve döviz yetersizliği olduğunu söyleyen Prof. Sadun Aren bütün bu sorunların kaynağının kapitalist sistemin mantığı olduğunu belirtmiştir.

Doç. Dr. Alpaslan Işıklı ise yurt dışındaki işçilerin sorunlarına ve Türkiye'deki sendikacılığa değinerek, yurt dışındaki işçilerin yurda dönmeleri sonucu doğacağını söylemiştir. Alpaslan Işıklı ayrıca uyanan işçi kitlesi karşısında Türk sendikacılığının önemli bir kesiminin «Partilerüstü politika» safrasını üzerinden atmıştır demiştir.

Türkiye'nin dış ilişkileri içerisinde ekonomik ilişklern ağır bastığını söyleyen Doç. Dr. Bilsay Kuruç ise Türkiye'nin geliştikçe kapitalist ülkelere dış ticaret, üretimin niteliği ve niceliğinin kontrolü ye AET, işçiler, devalüasyon, enerji ajansı gibi zorunlu ilişkiler yollarıyla daha çok bağımlı olacağını söylemiştir.

Dr. Yalçın Küçük ise Türkiye'nin 1975 yılında artık ürettiğini tüketmeyen bir ülke haline geldiğini ve dışarıdan aldığını tüketen bir ülke haline düştüğünü söylemiştir.

★

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ YAYINLARI

1. Ortak pazar boyunduruğu: Aydın Köymen
2. Kapitalist para sisteminin çöküşü; Mustafa Danışman
3. Emperyalizm ve Türkiye'de madencilik alanında yabancı sermaye; Yıldırım Koç
4. Emperyalizmin petrol politikası ve Türkiye: Mehmet Tanju Akad
5. Türkiye'de işçi ücretleri ve enflasyon: T.İ.B., D.İ.S.K, (Maden - İş, Sosyal - İş Kimya - İş, Turizm - İş, As - İş. T. Banka ve Büro - İş Ortak Çalışması.
6. Çokuluslu tekeller ve uluslararası tekelci sermaye; Yıldırım KOÇ
7. Çokuluslu tekeller ve ilâç sömürüsü: Aydın KÖYMEN
8. Tekelci sermaye ile içiçe: TİB araştırması,

Broşürlerin tanesi 250 kuruştur. 25 TL. sına kadar olan siparişler posta pulu karşılığınıa, daha büyükleri ödemeli olarak gönderilir.

Adres : Karanfil Sok. 14/20 Ankara

TONGUÇ BABA

Otlar böcekler gibiydik bozkırda
Acılarda gökyüzü kadardık
Bizden geçerdi zamanın karanlığı
Yorgun öküzler kara sabanlarla
Unutulmuş unutulmuş unutulmuş köylerdik.

Sonra sen geldin insanlar geldi
Durdu o içimzie akıttığımız kan
Yenilendi gücümüz bembeyaz
Köyler babası halk babası.

Bize çalışmaya başladı tarlalar
Komadı karanlığın ağaları
Halk uyansın ülke çiçeğe dursun
Komadı aydınlıktan korkanlar
Terledin dayattın bizim için
Hep Cılavuzlar Kepirler Hasanoğlanlar

Adın bir destan şafağı işte
Umudu sevinci büyütüyor okullar
Halk babası köyler babası
Ha desen horana kalkar milyonlar
Sen Anadolusun halksın köylersin.

BAŞARAN

KİTLE
Haftalık Sosyalist Gazete
Fiatı : 3 Lira
Çemberlitaş. Piyerloti Cad. 37/c.
İstanbul

İLKE
Aylık Dergi
Fiatı : 10 Lira
Pk : 71 İstanbul

EMEKÇİ
Aylık Dergi
Yerebatan Cad. No : 43/2
Sultanahmet — İstanbul

YANSIMA
Aylık Dergi
Fiatı : 10 Lira
P.K. 118 Sirkeci — İstanbul

DEVRİMCİ TİYATROCULAR DERNEĞİNDEN HALKIMIZA

Bizler, halkımızın devrimci sanatçıları olarak. işçi, köylü ve tüm emekçi halkımızın safında olanlarla omuz omuza döğüşmeye sanatımızı bu yolda sonuna kadar bir silâh olarak kullanmayı görev sayıyoruz.

Hakim sınıfların yoz ve gerici sanatlarının karşısına halkımızın devrimci kültürüyle çıkıyoruz. Onların seks, gangster ve afyonlu sanatlarını reddediyoruz..

Bugün halkın devrimci mücadelesinin yükselmesiyle korkuya kapılan gericiler tüm ilerici ve demokrat kurumlara saldırırken halkımızın devrimci kültürünü savunan sanatçılara ve ozanlara da saldırıyorlar. Diyarbakır'da ozan Mestanî'nin tutuklanması, Elâzığ'da kürtçe türkü söylediği için tutuklanan Kul Ahmet, Erzincan'da faşistler tarafından parmağı kırılan ve Devlet Güvenlik Mahkemesince 13 gün tutuklanan Ozan Mehmet Koç, İzmir'de verdiği konserde söylediği türküler yüzünden 141 ve 142. maddeler bahane edilerek yine Devlet Güvenlik Mahkemesince tutuklanan ve halen tutuklu bulunan Şah Turna bunun örnekleridir. Halk ozanları, Şah Turna'nın dediği gibi:

Bir ekmeği kırka böldün pay ettin
Çalıştında emeğini zay ettin
Tahta beşiklerde yavru büyüttün
Ağlayan sesini duysun utansın

diyerek halkı savundukları ve gericilere boyun eğmedikleri için baskıya uğramaktadırlar.

Bizler halkımızın faşizme, emperyalizme karşı verdiği mücadeleye yürekten inanmış devrimci tiyatrocularız. Halkımızın üzerinde baskı aracı olan faşist 141 ve 142. maddelerin ve Anayasaya aykırı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kalkması için halkımızla omuz omuza kültür cephesinde sonuna dek mücadele edeceğimizi ilcn ederiz.

Devrimci Tiyatrocular Derneği

★

Sayın Ali Bozkurt,

TÖB — DER Genel Başkanı

TDF İkinci Genel Kurulu olarak ülkemizde, aydınlığın taşıyıcısı öğretmenlere, onların ilerici örgütü TÖB — DER'e yapılan faşist baskı ve saldırıları şiddetle kınar, halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi içinde sendikal hak ve özgürlükler ve grev hakkı için yürüttüğünüz kavgayı sonuna kadar destekleriz.

TDF (Türkiye'li Demokratik İşçiler Fed.)
İkinci Genel Kurulu Divan Başkanlığı

TÖB-DER 95

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

ARKADAŞ KİTAPLAR

Cem Yayınevi Çocuk Dizisi
yeni kitaplarını sunar.

ANALAR, BABALAR!
ÖNCE SİZLER OKUMALISINIZ
BU KİTAPLARI

Çocuklarınıza neden böyle kitaplar seçtiğimizi önce sizler anlamalısınız.

●

samed behrengi
KÜÇÜK KARA BALIK

Resimleyen: Mehmet Sönmez
Türkçeleştiren: Hâle Kuntay
Ofset baskı, 1. hamur. 10 lira.

Samed Behrengi, İranın Azerbaycan Türklerinden devrimci bir yazar. Ülkesindeki baskılı yönetime masallar yazarak başkaldırmış, sonra da öldürülmüş. Ama masalları, ezilen halkının dilinde, gönlünde yaşıyor.

●

angel karaaliçev
KÜÇÜK İZO MİZO

Resimleyen: Yıldız Cıbıroğlu
Türkçeleştiren: Ülker İnce
Ofset, renkli, birinci hamur, 20 lira.

Angel Karaaliçev, Bulgaristan'ın olduğu kadar dünyanın da en büyük masal ustalarından biridir. Ona Balkanların Andersen'i diyorlar. Birbirinden güzel bir sürü masal var bu kitapta. Doğa'nın sessiz güzelliği içinde, ekmeklerini alınlarının teriyle kazanan insanlar anlatılıyor bu masallarda.

cem yayınevi çocuk dizisi

Çocuklarımız, bundan böyle doğru sorular soracaklar:

●

Türkçemizin en güzeliyle konuşacaklar

●

Zamanlarını uyduruk kitaplarla tüketmeyecekler

●

Düşünecekler,
Eğlenecekler,
kitap okumasını sevecekler

●

Birinci hamur kâğıt
Resimli, çok renkli ofset baskı
ÇOCUK KİTAPLARI

nâzım hikmet
SEVDALI BULUT
resimleyen: Mehmet Sönmez
15 Lira

ömer seyfettin
FORSA
resimleyen: Sadık Karamustafa
15 Lira

lev tolstoy
KUĞULAR
resimleyen: A. Pakhomov
10 Lira

rené guillot
BEYAZ YELE
resimleyen: Jean Reschofsky
15 Lira

●

ARKADAŞ KİTAPLAR
çocuklarımızın en yakın arkadaşıdır.

●

Cem Yayınevi Cağaloğlu İstanbul

Toplu isteklerde % 25 indirim yapılır.